

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Julii, Anno M DCLXXXII.

ספר שפתי ישינים

id est,

LIBER inscriptus *LABIA DORMIENTIUM.*

Autore R. Schabtai ben Joseph.

Amstelodami in 4. Anno תמ"א 1741, supputationis

Judaicæ, id est Christi 1681.

Quemadmodum Judæorum Rabbini hodie ad Polymathia laudem aspirant, & Christianorum excitati exemplo variam sibi eruditionem, indeque notitiam librorum acquirere moliantur: ita librum hunc, materia multorum annorum labore conquista, scripsit *Rabbi Schabtai, בס מפראנ, Bassifa Pmgensis*, frater celebris inter suos Rabbini, *Jacobi Strimerii*, quorum uterque adhuc floret, & filii sunt *Sanctissimi, quem laudant, Martyris, Rabbi Josephi*. Is ut felicius institutum persequeretur, susceptis multis itineribus per omnes Judæorum Synagogas vagatus, celeberrimorum ubivis Rabbiorum Bibliothecas excussit. Exclussit tandem hunc foetum suum, a plerisque Archi-Synagogis in Polonia & Germania cum applausu exceptum, quorum censura & approbationes magno numero operi præmittuntur. Ad cujus quidem lectionem ipse non vult quemquam admitti, nisi *præfationem* satis operosam antea integram perlegerit. In ea autem *usum libri*, quem facit decuplum, prolixè commendat, eaque occasione de disciplinis atque scientiis disserit, tum & methodum docendi in Synagoga Judæorum Hispanorum Amstelodamensi observari solitam describit, ac rationem reddit tituli *שפתי ישינים* *Labia dormientium* ex *Cam. VII, 9.* mutuo accepti. Ipse liber *Bibliothecam Rabbinicam* multo nobis ampliozem exhibet,

Cc

quam

quam Buxtorfii, Hottingeri, Plantavittii, Bartolocci, editæ de hoc argu-
mento lucubrationes, non ignoratæ Auctori, quippe parte operis ul-
tima laudatæ. Dividitur in *quatuor partes*.

Prima pars duabus sectionibus absolvitur, quarum prior circa
תורה שבער *legem scriptam*; posterior circa תורה שבער
לפה *legem oralem* occupatur.

Sectio prior circa *legem scriptam* occupata, post librorum Bibli-
corum, eorumque diversi apud Judæos & Christianos ordinis designa-
tionem, strictim omne persequitur, quicquid ad illorum tum lectio-
nem, tum interpretationem quoquo modo facit. Atque adeo *Capite I.*
singulorum librorum Biblicorum tituli, parafchæ, capita enumeran-
tur. *Cap. II.* recensentur (1) libri, qui vocum difficiliorum per univer-
sum Codicem Hebræum occurrentium interpretationes continent.
(2) libri, in quibus voces in versionibus Chaldaicis occurrentes
exponuntur. (3) Commentarii literales in universum Codicem.
(4) Commentarii literales in solum Pentateuchum. (5) Variæ Bi-
bliorum versiones. (6) Commentarii Cabbalistici in Legem, Ruth &
Threnos. (7) Dilucidationes præcipuorum Commentariorum Cab-
balisticorum, ט"ס Sohar nempe, Rakanati, & Bechai. (8) Com-
mentarii Philosophici in Legem, quinque Megilloth in genere, & in
specie in Threnos; item in Psalmos & Jobum. (9) Commen-
tarii Grammatici in Legem. (10) Commentarii in *AbenEfram*, dif-
ficiliorem legis interpretem. (11) Commentarii in *Misrachim*,
alium legis interpretem. (12) Commentarii in *Rabbos*. (13) Com-
mentarii in *Raschi*. (14) Commentarii literales simul & Homileti-
ci in Legem. (15) Commentarii in quinque Megilloth, qui tum
in omnes universim, tum in singulos libellos seorsim scripti sunt.
(16) Commentarii in *Haphtaros*. (17) Commentarii literales &
Homiletici tum in Prophetas priores & posteriores, atque in *Hagio-*
grapha simul, eum speciatim in Prophetas tantum, & quidem tam in o-
mnes quam in singulos, similiterque in omnia *Hagiographa*, & iterum
speciatim saltem vel in Psalmos, vel Proverbia, vel Jobum, vel *Danielem*,
vel *Efram* & *Nehemiam*. (18) *Homiliarii* ad certos libros Biblicos non
adstricti, sed pro ratione materiæ liberius distributi. *Cap. III.* exhi-
bentur (1) Libri precationum & cantionum, quibus uti consue-
verunt. (2) Libri Carminum & Poëmatum. (3) Commentarii
in

in præcationes. (4) Commentarii in lectionem paschalem. (5) Libri
 scripturam legis & Mesusa exponentes. (6) Libri de conscri-
 bendis epistolis. *Cap. IV.* commemorantur libri (1.) Genealo-
 gici & Historici. (2.) Geographici. (3) Ænigmatici & Paraboli-
 ci. *Cap. V.* Libri (1) Ascetici. (2) Cabbalistici ordine Bibli-
 co non dispositi. *Cap. VI.* Libri (1) Grammatici ordinem Bibli-
 cum non tenentes. (2) Masorethici. (3) Logici. *Cap. VII.*
 Libri Didascalici & Consolatorii (1) de redemptione & resurrectio-
 ne mortuorum. (2) de futuro seculo, & anima. *Cap. VIII.* Libri
 Critici & variarum Lectionum in quoscunque libros legis tam scri-
 ptæ, quam oralis. *Cap. IX.* Libri Ethici de pietate, beneficentia, pœ-
 nitentia, & similes. *Cap. X.* Indices Bibliici, & quidem (1) dictorum,
 (2) allegoricarum interpretationum.

Sectio posterior circa legem Omlem sic occupatur, ut *Cap. I.* re-
 censio operis Talmudici habeatur cum indice omnium capitum
 Alphabetico. *Cap. II.* recensentur (1) Commentarii in Mischnam (2)
 Commentarii & Dissertationes in Gemaram, in Commentarium Tal-
 mudicum Raschii, & in Tosephos. (3) Commentarii in librum Hen-
 Jacob, & cæteras Aggadas, uti & in Talmud Jerosolymitanum. (4)
 Commentarii in Pirke Abhoth. *Cap. III.* Libri (1) Arithmetici. (2) A-
 strologici de embolismis, iisque omnibus, quæ ad dierum, mensium, an-
 norum, noviluniorum rationem spectant. (3) Sphærici & Astronomici.
 (4) Philosophici non juxta legis ordinem, sed libere per capita, & pro
 ratione materiarum dispositi. (5) Cheiromantici. (6) Magici. (7) Ne-
 eromantici. (8) Onirotici. (9) Musici. (10) Pansophici. *Cap. IV.* Li-
 bri (1) Dogmatici de fundamentis fidei & tredecim articulis. (2) Pole-
 mici pro Judaica fide vindicanda. *Cap. V.* Libri (1) rituales. (2) Indices
 consuetudinum, legum, statutorum, aliarumque rerum in Gemara
 contentarum. *Cap. VI.* Libri (1) Quæstionum & Responsionum de re-
 bus Juridicis. (2) quæstionum & responsionum de rebus Philosophicis
 & ænigmaticis. *Cap. VII.* Libri (1) Medici & Physici, circa naturam
 hominis, brutorum & volatilium. (2) de gemmis. *Cap. VIII.* Libri
 Caballistici de Rasche refos, Gemetria, & Notarikon. *Cap. IX.* Libri
 (1) Juridici secundum ordinem Gemaræ, vel Alphesium dispositi. (2)
 Alii secundum ordinem Arba turim, vel Schulchan aruch, vel Leb-
 schin. (3) Alii secundum ordinem Mischnæ Torah Majmonidis. (4) Alii
 secun-

secundum ordinem sexcentorum & tredecim præceptorum. (5) Alii pro ratione materiæ libere dispositi. (6) Alii speciales secundum singulas partes libri Turim dispositi, vel juxta Orach chajim, vel Joreh deah, vel Eben haæfer, vel Choschen hammischpat. *Cap. X. Libri* (1) Isagogici in Gemaram. (2) Architectonici de tabernaculo, templo, & vasis sacris. (3) Germanici, vel alterius idiomatis, sed literis Rabbînicis excusi. (4) Methodici de studio tam Biblico, quam Talmudico feliciter tractando.

Secunda pars ordine alphabetico libros Rabbînicos suis titulis designatos, eosque circiter bis mille ac ducentos recenset, annotatis ubique cujusvis libri argumento, Autore, editionibus.

Tertia pars שער בת רבים inscripta tribus sectionibus constat. *Prima* Autorum nomina indice alphabetico exhibet, & ad secundæ partis paginas, in quibus eorum opera hinc inde titulorum ductu dispersa sunt, remittit, simulque annotat, quò quisque sæculo floruerit. *Alterâ* (e libro Juchasin excerpta) nomina Doctorum omnium, quotquot in Mischna & Gemara sententias dixerunt, & initio quidem Mischnicorum separatim, deinde & Gemaricorum, ordine alphabetico commemorat. *Ultima* inde a primo Synagogæ Magnæ tempore per sæcula Rectores Synagogæ, postea Doctores Mischnicos, qui ante & post Urbis ac templi desolationem fuere, hinc Gemaricos, porro Seburæos sive Scholasticos, ac tandem Geonæos, ad ductum libri Zemach David recenset.

Quarta Pars inscribitur שער החיצון *Porta extranea*, & comprehendit libros a Christianis in literatura Hebraica vel Rabbînica editos, eorumque titulos, autores, argumenta, editiones indicat.

Cæterum laudatissus Autor est non modo a diligentia, quam in colligendis consignandisque libris prorsus stupendam adhibuit, sed & ob elegantiam styli Hebraici in præfatione insigniter comprobata. Idque fertur nunc dare operam, ut in eorum gratiam, qui Rabbînismi adco gnari non sunt, hic ejus liber Amstelodami in Linguam Latinam transferatur. Edidit & opuscula alia: imprimis vero Pentateuchum Hebraicum cum Targum, & commentario Raschi, collectisque in Raschium notis e variis biurim, atque ad marginem notatis locis Talmudicis e Toledos Aharon, &c.

*Theriaca Judaica ad Examen
Revocata.*

*Scripta Amoibaa Samuelis Friderici Brenzii, Con-
versi Judæi, & Salomonis Zebi, Apella, nunc primum cum
versione Latina & animadversionibus edita
a Jo. Wulfero.*

Norimbergæ in 4. A. M DC LXXXI.

Cum ante octo & triginta annos Theodoricus Hackspanius, Lip-
manni Nizzachon Altdorfi primùm ederet, examen virulentissi-
mi libri pollicitus, adjecit editioni illi tractatum de usu librorum
Rabbinicorum, veluti futuræ refutationis prodromum, in quo ali-
quoties ad *Theriacam Judaicam Salman Zebi* provocans, talia inde lo-
ca, cum primis pag. 268. 278. 281. 356. 358. produxit, quæ salivam fa-
cile movebant rerum Judaicarum Studiofis. Sed nullibi prostabat
iste liber Hanoviæ excusus, quod a Judæis ipsis, invidia & odio erga
Autorem accensis, supprimeretur. Continet Apologiam pro Ju-
dæis, in qua enormia a *Samuele Friderico Brenzio* iis intentata crimi-
na depelluntur. Abierat enim Brenzius a Judæis ad Christianos,
atque ut post susceptum baptismum suæ fidei, quam jam profi-
tebatur, documentum daret novus inter Christianos profelytus, ca-
lamum in populares, quos deseruerat, strinxit, scriptoque libro Ger-
manico, sub titulo *Leberdis (Jüdischer abgestreiffter Schlangen-
balg)* Judæorum malitiam, fraudes, scelera, impietatem, atque in
Christum ejusque sanctam matrem blasphemias detexit, omnesque
sibi ab iis cavere monuit, tanquam a juratis Christiani nominis hosti-
bus, quorum omnis cura & cogitatio in Christianorum odium,
contumelias, & perniciem fixa sit. Ut primum ergo hoc Brenzii
scriptum Norimbergæ Anno seculi currentis XIV. prodierat, ad ejus
confutationem se mascule accinxit Judæus in Talmude & aliis Rab-
binorum monumentis non usque adeo hospes, *Salman Zebi, Offenhu-
sensis*, ita quidem, ut adversarii sui Objectiones, ordine, quem te-
nuerat, servato, diluat, & gentem suam contra tot ac tantas, quas
putabat, calumnias defendat. Atque hinc libro titulum fecit *The-
riacam Judaicam (Jüdischer Theriack)* quia, quam ipse in præfatio-
ne

De rationem reddit, forte sit antidotum ad venenem ex Adversarii Leberide haustum extrahendum; scripsitque idiomate, quo ille, germanico, sed quali communiter uti Judæi solent, & Rabbiniis expresso literis. Cæterum ut Judæis multa sola criminandi libidine falso objicit Brenzius; ita vicissim multa negat, vel certe emollit, aut aliter interpretatur Zebi, quorum tamen Judæi jure optimo postulantur: uterque interdum commode locutus, aliquando & mentitus est, quod in animadversionibus suis diligenter excussit Jo. Wulferus, qui non utriusque modo scriptum nativo sermone & charactere junctum, sed & in exterorum gratiam cum versione latina, justis animadversionibus autum edidit, alterum post Talmudici tractatus de Siclis versionem perpetuo Commentario e Rabbino scriptis illustratam, studiorum Philologorum specimen; cui ad calcem ob argumenti cognationem *Isaaci Viva* libellum adjecit, pridem Amstelodami impressum, quem *Vindicem sanguinis* inscripsit, h. e. *Vindicias secundum veritatem, quibus Judæi ab infanticidiis & victima humana contra JACOBUM GEUSIUM vindicantur.*

EXCERPTA V. ET N. TESTAMENTI SYRIACI, cum Latina interpretatione nova & Annotationibus Christophori Cellarii. Cize, sumtu Jo. Bielcki, Bibliopola Jenens. MDCLXXXII. in 4.

UT studiosæ Juventuti sacræ Philologiæ, ac imprimis linguarum Orientalium studium magis redderet commendatum *Christophorus Cellarius*, vir humaniorum & orientalium literarum egregie doctus, non tantum *Horas Samaritanas*, seu loca S. codicis selectiora excerpta cum versione & annotationibus edidit: verum nuperrime etiam laudabili industria *Excerpta V. & N. Testamenti Syriaci* cum nova interpretatione typis exscribi curavit publicis: Utrique parti Excerptorum ex Bibliis Polyglottis Anglicanis desumptæ, novam eamque Syriacæ ad verbum respondentem adjecit versionem. Cujus rei causa allegatur in præfatione, qua de versionis Syriacæ autoritate, antiquitate & sinceritate ex Briani Waltoni Prolegomenis Bibl. nec non de ejusdem utilitate in S. Theologiæ studio, adductis variis exemplis differit. Annotationes adjectæ ad difficiliorum locorum intellectum faciunt. *Quæ*

ex *N. Testamento excerpta* publicavit, continent potiora ejusdem loca, quæ vel ad fidei Christianæ summam pertinent, vel linguæ hujus usum cultoribus commendant. Annotationes iis subjicere omisit, quod pleraque vocabula in *V. T.* excerptis jam essent exposita, & reliqua factis ex bona versione possent intelligi. Ubi variantes occurrunt lectiones, *Autor clarissimus* non *Trostianam*, nec *Gutbirianam*, sed *Anglorum* scripturam secutus est.

~~INSTITUTIONIS THEOLOGICÆ ELENCTICÆ~~

Pars Prima & Secunda,

Autore FRANCISCO TURRETINO in Ecclesia

& Academia Genevensi Pastore, & SS. Theologiae

Professore,

Genevæ, 1682 in 4.

Institutionis Theologiae Elencticae nomen huic Operi impositum, ne Systema aliquod Theologiae plenum hic tradi quis credat. Is enim Autori scopus propositus nunc quidem non fuit; sed tantum, ut nobiliorum Controversiarum Theologicarum in omni Religione hodie vigente momentum exponeret, & filum Ariadneum junioribus subministraret, cujus ope ex earum labyrintho se facilius extricare possent. Ideo eas seligere voluit, quæ majoris momenti, vel magis necessariæ hoc tempore visæ sunt, cæteris missis, quæ vel arduæ sunt nimis & curiosæ, vel inanes & jejunæ, quæ nec ignorantibus nocent nec scientem juvant. Quia vero constat, præ cæteris periculose errari sæpissime circa controversiæ statum, id sibi ante omnia negotii dedit Autor, ut remotis illis, quæ sunt ἐξαρτία, præcipuum questionum Cardinem diligenter exsententia partium, quantum fieri potuit, erueret, ut eo semel riteposito & explorato, via facilis ad reliqua complanaretur, sive κατασκευαστικῶς veritas esset adstruenda, sive per ἀνασκευῆν error destruedus veniret. Quæ duo sibi insuper sic exequenda proposuit, non ut Rationes omnes operose congereret, quæ in medium afferri solent confirmandæ veritati, quia hic non tam numero quam pondere certandum; sed ut potiores ac solidiores quibus fulciri potest, cum judicio sublegeret, robore etiam, ubi opus fuit, iis addito, & Exceptionibus palmariis τῶν ἐξ ἐναντίας dilutis, Quibus tandem fontes solutionum subjecit, ut

paucis

paucis & uno veluti obtutu, missa proluxa argumentorum serie, distinctiones occurrerent & observationes utiles, quibus *πεῖρον ψεύδος* Adversantium reteggi, & nervi præcipuarum objectionum sine magno labore incidi possent. Quæ omnia ea brevitate ac perspicuitate exequi conatus est, ut nec nimia brevitatis obscuritatem, nec nimia prolixitas tædium pareret. Unde nuda & simplici rerum expositione contentus omissa operosa testimoniorum, quæ coacervari poterant, citatione, brevibus punctis signare satis habuit, quæ *alias in iusta argumenti tractatione deducere potuisset.* In *secunda* hujus Operis parte operosiorum & prolixiorum quam in *prima* securus est viam, ut ita ex multorum voto priorem ejus laborem utroque pollice approbantium; paulo diutius in difficiliorum quæstionum examine immorari posset, & aliquanto fufius in præcipuorum & fundamentalium, quæ subinde occurrerant, Scripturæ Locorum explanatione versaretur. Hinc factum, ut absoluta tractatione locorum de *Lege & Fœdere Gratiæ*, de *Christi Persona & Statu*, ejus *Officiis & Beneficiis* variis, manum de tabula tollere coactus fuerit, & in *Tertiam* partem rejicere reliquas controverfias de *Ecclesia*, de *Sacramentis* & de *Novissimis*, quas propædieda discutere instituet, ut plenum *Institutionis hujus Elenctice Systema* habeatur. De cætero nullum erga diversa in Religione sentientes, nisi charitatis affectum Autor spirare videtur, procul ab omni personarum odio & livore, nec temere alienam mentem affingere iis, quibuscum agendum fuit, nec illa studio disimulare voluit, quæ pro illorum causa facere videbantur. Id certe sedulo cavuit, ne quid *novum* hic Liber haberet, & a formulis publicis in Ecclesia Reformatorum receptis alienum, & ut nihil ibi adstrueretur, quod probatissimum huic Religioni addictorum calculo non confirmaretur. Atque ita sollicitè fugiendam judicavit profanam illam ingeniorum libidinem ad nova & curiosa prurientium, qui, ut ipse quosdam suarum partium Theologos modernos describit, *sub specioso majoris lucis & penitioris indaginis veritatis antea ignoratæ pretextu, ante se tradita convellere, bene constituta destruere, & ἰδιὰς Πηλοσόφης, & κρυφίας δόξης instar oraculorum obtrudere præsumunt, & a se dissentientes, tanquam bonæ mentis vacuos, imperitos, & veteribus formulis serviliter addictos traducere non erubescunt.* Et quanquam ipse adspernari nolit Recentiorum industriam, qui luculentiora dona a

Deo

Deo consecuti, & peculiari ingenii acumine pollentes, cum laude occupantur in Scripturis scrutandis & veritate illustranda; ut tamen sub hoc prætextu vetera superciliose rejiciantur, & nova dogmata in Ecclesiam inducantur, quasi illi qui nobis præiverunt, in caligine ac tenebris adhuc versati sint, nec religionem ab erroribus suis satis repurgarint, hoc sane & fama tantorum Virorum injurium, & Religioni probrosum, & piis auribus intolerandum esse pronunciat.

*SELECTA HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
capita & in loca ejusdem insignia Dis-
sertationes,*

Autore R. P. F. Natali Alexandro, Ord. FF. Præd. in Sacra
Facult. Parisiensi Doctore Theologo, & in Majori Conventu
& Collegio Parisiensi ejusdem ordinis S. Theologiæ
Professore, & studii Regente.

SECULUM IX. & X.

Parisiis A. C. 1681. in 8.

Autori huic suas in universam Historiam Ecclesiasticam lucubrationes, continuata Tomorum serie, ante annos haud ita multos in publicam lucem emittere aggresso, ea placet methodus, ut succinctam seculi cujusque Synopsin, in certa capita divisam, Historicis, Chronologicis, Criticis & Theologicis dissertationibus illustret, & panopliam, ut vocat, adversus veterum & recentiorum, quos existimat, hæreticorum errores e Scriptura, Traditione, & Patrum doctrina subministrat. Quod opus Theologiæ studiosis eo gratius & ad usum accommodatius futurum existimavit, si scholasticum & disputantibus familiarem scribendi modum in dissertationibus istis adhiberet, in quibus haud raro magni nominis viros etiam suæ religionis atque gentis impugnat, exterarum gentium Theologos tanto æquius laturos ratus, quod in fidei articulis aliis principiis innutritus, Ecclesiæ suæ Pontificiæ placita defendere in se suscepit. Hanc igitur institutionem secutus, octo prioribus seculis, quæ anno 1676 & deinceps prodierunt, anno superiore Nonum & Decimum seculum duobus comprehensa voluminibus adjecit.

Et PRIUS quidem VOLUMEN, quod Historicam seculi 9 & 10

Dd

Sy.

Synopsin conjunctim exhibet, a Romanis hujus periodi Pontificibus auspicatur. Agmen ducit Leo III, e cujus vita S. Suitberti Canonizationem contra *Baronium* expungendam esse notat, cum indulgentiæ, ut cætera argumenta prætereamus, fidelibus certas Sanctorum Ecclesias & Altaria visitantibus erogata, quarum in actis istius Canonizationis mentio fit, ante duodecimum seculum Ecclesiæ ignotæ fuerint. Leonem III Stephanus V, & reliqui sequuntur, quorum miseriam & res gestas ita refert, ut errores etiam & turpissima quorundam flagitia subinde memoret, quamvis per eam labem Romanæ Sedis autoritati, cui ubique consulerè nititur, quicquam præjudicari nolit, & nonnullis doctrinæ nævos & crimina per calumniam objici, persuasum sibi habeat. Eugenio enim II, qui e pervetustis & nõno seculo coævis tabulis Remigianis, a *Mabillonio T. 1. Analector.* editis, ritum probationis per aquam instituisse arguitur, superstitiosum illud & cum Dei tentatione conjunctum inventum adscribere religioni habet; & *Joh. Launojum* Parisiensem Theologum, qui in libro de *Regia in Matrimonium potestate* Johanni VIII hanc sententiam tribuerat, quod conjux ob fornicationem alterius conjugis post legitimum divortium aliarum nuptiarum potestatem habeat, quasi magnum illi errorem per hanc sententiam attribuisset, insigni & omnibus bonis execranda fraude Johannis VIII verba adulterasse, non sine verborum amarulentia queritur; & *Sylvestrum II*, qui inter Romanos hujus ætatis Pontifices extremum locum occupat, de necromantia & aliis magicis artibus non aliam ob causam suspectum fuisse existimat, quam quod summa ejus in Mathematicis disciplinis peritia, & ingeniosa in novis horologiis & aliis machinis elaborandis dexteritas, rudi seculo Dæmonis familiaris opem requirere videretur.

Romanorum Pontificum historiam cum hæretici, qui seculis IX & X Ecclesiam infestarunt, tum scriptores Ecclesiastici, numero pene LXX excipiunt, quorum opera sic enumerat, ut ea, sicubi opus, ad criticum examen revocet, & ex plerisque flosculos aliquos excerptat. Dehinc Synodorum Nationalium & Provincialium, quibus disciplina IX & X seculi sancita & instaurata fuit, decreta subjicit, & postquam Canonum in singulis conditorum medullam perspicue exposuit, Politicæ Ecclesiasticæ faciem spectandam exhibet, a novis Primatum sedibus nono & decimo seculo erectis & constitutis telam hanc exorsus, a quibus ad Metropolitanos eorumq; jura, & insigne eorundem Pallium accedit

cedit, *Petri de Marca* iudicium tanquam veritati & Romanæ Sedi injuriosum carpens, qui pallii usum, antiquam Metropolitanorum libertatem per cuniculos infregisse, & Synodorum Provincialium auctoritatem pessumdedisse scripserat. Tum ad reliquos Episcopos devolvitur, eorumque electionem, confirmationem, juramentum Regibus præstitum, residendi in propriis Ecclesiis necessitatem, per Cāones Ecclesiasticos & Regum capitularia his temporibus impositam, & alia his affinia pertractat, inde ad Clericos & Canonicos transitum faciens. Nec omittenda monastica rei, qualis his seculis fuit, proluxa satis enarratio, qua inter alia Cluniacensis Abbatia: origines describit, ejusque Abbatum usque ad Odilonem anno 1048 defunctum ordine recenset, & peculiare quasdam Abbatia: istius consuetudines a Bernhardo Cluniacensi & Udalrico descriptas subnectit, qualis fuit singularis reverentia in conficiendis hostiis Eucharisticis, quæ non ejus, cujus hodie sunt, figuræ, nec denariæ tantum magnitudinis, sed longe majores extiterunt, & pro communicantium numero in plures particulas dividi poterunt. Reliquas Abbatia: hujus consuetudines & alia, quæ de Monachis & Sanctimonialibus horum temporum, nec non de bonorum Ecclesiasticorum administratione, & Clericorum privilegiis atque oneribus Autor concessit, institutio, quæ brevitate imperat, referre non permittit. Ultimus denique hujus voluminis labor in Imperatorum Orientalium & Occidentalium, Regum item Francorum, Hispanorum, & Anglorum, a quibus per hunc noni & decimi seculi decursum Respublica administrata est, præcipuis gestis breviter enumerandis occupatur.

POSTERIUS VOLUMEN 18 dissertationes complectitur. In prima, quæ de translatione Imperii a Græcis ad Francos agit, Carolum M. a Leone III Romæ Imperatorem coronatum, & Ecclesiæ maxime Romanæ custodem constitutum, nec tamen, quod *Bellarminus* & alii putaverant, hoc factò Imperium a Græcis ad Francos translatum asserit.

Secunda circa Ludovici Pii exauclorationem & restitutionem occupatur, quem ab *Agobardi, Paschasi,* & Synodi Compendiensis calumnijs acriter vindicat.

In tertia vulgatam de Johanna Papissa historiam post *Florimondum*

Remundum, Leonem Allatum, Philippum Labbeum, Davidem Blondellum & alios confutare conatur.

Quarta Photii, Ignatium sede Constantinopolitana deturbantis, ab Ignatio iterum detrusi, sed post Ignatii mortem restituti, & denuo exauctorati, cum Romanis Pontificibus certamina, nec non legationum & aliarum rerum in schismate isto utrinque actarum historiam exponit. In primis vero Synodi octavæ Oecumenicæ, ab Hadriano II congregatæ, cui aliam Oecumenicam IIX Photius postea opposuit, actiones ordine recenset, & occasione canonis 17, pro *Petro de Marca & Bosqueto*, contra *Christianum Lupum*, an Episcopi Gallicani ab Episcopo Romano vocati, citra licentiam a Regibus permissam, abire poterint, disquirunt.

In Godeschalchi causa, quam quinta dissertatio aggreditur, referenda ita versatur Autor, ut dissensiones in Gallia ex his certaminibus exortas, utcunque conciliet, & *Mauguinum* aliquoties refellat.

In sexta Rothadi Sueffionensis ad Sedem Apostolicam appellantis restitutio, quamvis *Annalium Bertinianorum* Autor eam non regulariter, sed potentialiter a Nicolao I factam esse scribat, contra *Hincmarum Rhemensem* defenditur.

Septima controversiam, quam Hincmarus Rhemensis Wulfado & aliis Clericis ab Ebbone antecessore suo ordinatis movit, ventilat, eorumque causam contra Hincmarum cum Romana Ecclesia tuetur. Hincmari istius Rhemensis ex sorore nepos fuit Hincmarus Junior Laudunensis Antistes, qui cum ob turbulenta actiones male sibi conscius, interjecta ad sedem Apostolicam appellatione, Nationalis Synodi judicium declinasset, ab Adriano II, ut pro sui defensione graves & acerbas ad Carolum Calvum, & Hincmarum avunculum suum literas scriberet, impetravit. Sed Hincmarus Rhemensis Regis Christianissimi nomine Pontificem illum Romanum pro merito haud mitioribus literis excepit, quarum summam cum reliquis hujus controversiæ actis octava dissertatio enarrat.

Nona Lotharii Regis & Teutbergæ divortium, & novum ejusdem Regis cum Waldrada matrimonium ab Episcopis Regni Lothariani, in Aquisgranensibus Conciliis & Metensi Synodo approbatum, sed a Nicolao I, quem Teutberga appellaverat, rescissum memorat, & quid de eo negotio scriptum acqumque fuerit, exponit.

In decima dissertatione Autor Paschasij Radberti, qui se in subscriptionibus monachorum omnium peripsa appellare consuevit, vitam & opera recenset, eumque ab *Henrico Boxbornio & Hopsiniano* temere ad Calvinistarum partes trahi asserit, cum e contrario *Claudius & Larroguius* Paschasium arguant, quod primus realem Christi in Eucharistiae Sacramento praesentiam tradiderit: quorum sententiam congestis rationibus & multorum Autorum testimoniis refellit. Et cum reali corporis & sanguinis Dominici praesentiae transubstantiationem subinde admisceat, haud mirum, etiam Lutheranos intactos non relinquit, quos per *Gastum* Hagenoensem Ministrum anno superioris seculi 28, Paschasii opera adulterasse audacter insinulat.

In undecima ad Rabani Mauri opera & naevos progreditur, cui secundum Stercorariorum errorem falso tribui ex *Mabillonii Secul. IV. Benedictino* asserit. In primis vero negat, Rabanum realem corporis & sanguinis praesentiam in Eucharistia negasse, quamvis corpus illud Christi, quod ex Maria natum est, cum eo, quod de altari sumitur, idem esse negaverit, & cum Patribus quibusdam triplex Christi corpus, Ecclesiam, Eucharisticum, & quod e Maria natum est, distinxerit.

Idem sensit Amalarius, cujus errorem de Christi corpore triforini in Carisiaca Synodo damnatum refert Florus in MSC. contra Amalarium a *Blondello* in *elucidationibus controversiae de Eucharistia* laudatus. Num vero Amalarius Stercoranistarum errorem fovet, ut a *Wilhelmo Malmesburienfi, Manguino, & Antonio Arnaldo* arguitur, an realem Christi praesentiam in Eucharistia plane negaverit, quod *Claudius & Larroguius* asserunt, duodecima dissertatio inquirat, in qua etiam errores Amalarii ab Agobardo impugnati recensentur.

Decima tertia Ratramni seu Bertrami scripta recenset, & in primis librum de corpore & sanguine Domini, quem *Petrus de Marca & Antonius Arnaldus* Johanni Scoto, sed *Mabillonio* iudice falso asserunt, nec non librum de Nativitate Christi, a Paschasio Radberto impugnatum & librum de anima MS. Monacho Corbeiensi, qui unam omnium hominum animam esse contenderat, oppositum ad examinem revocat.

Decima quarta Johannis Scoti Erigenae, quem Autor a Johanne Aethelingensi in Anglia Abbate distinguendum, & nec Bedae discipulum, nec martyrem fuisse probat, opera & erroneas de Eucharistia, Praedestinatione, & aliis Fidei articulis sententias, earundemque con-

demnationem in Parisiensi, Valentina & alijs Synodis factam exhibet.

Decima quinta contra Calvynianos, & in specie *Albertinum*, *Claudium*, & *Larroquium* militat, qui seculo X fidem Eucharistiæ in tantum mutatam esse affirmant, ut, cum nono adhuc seculo Christiani corpus & sanguinem Christi ab Eucharistia abesse credidissent, decimo demum seculo substantialis Christi in Cœna præsentia credita fuerit.

Decima sexta contra *Johannem Launojum* dirigitur, qui in Epistola quadam ad Ludovicum Marefium contra *Baronium*, *Binium*, & alia Curia Romanæ mancipia (sic enim Launojus in dicta Epistola appellat) Romanum Concilium, quod Johannem XII deposuit & in ejus locum Leonem IIX substituit, legitimum, & illud, quo Johannem restitutum volunt, suppositum fuisse probaverat, cujus argumenta Autor refutare conatur.

In decima septima dissertatione Autor de septem Electoribus agit, eosque a Gregorio V. in Concilio Romano institutos contra *Bellarminum*, *Baronium* & alios negat: quamvis de cætero haud negandum esse lectoribus suis persuadere velit, quod jus eligendi Imperatores a sede Apostolica quodammodo emanaverit.

Ultima denique dissertatio, cui Panopliæ adversus IX & X seculi hæreses titulus præfigitur, contra Photium & reliquos Græcos processionem Spiritus S. a Filio, a Latinis symbolo adjectam, tuetur, ubi obiter animadvertitur, ex Autoribus a P. *Ludovico Maimburgio* allegatis non constare, quod Henricus Imperator Benedicto Octavo, ut verba illa FILIOque Symbolo adderet, Autor fuerit, aut quod Benedictus VIII in Synodo Romana additionem illam approbaverit.

DISCOURS SUR L'HISTOIRE UNIVERSELLE
à Monseigneur le Dauphin: pour expliquer la
suite de la Religion, & les changemens des Empires. Première
partie, depuis le commencement du Monde jusqu'à l'Empire de
Charlemagne. Par Messire Jacques Benigne Bossuet,
Evesque de Condom &c.

id est,

Dissertationum super Historia Universali ad Serenissimum Delphinum, quibus contextus Religionis, & Imperiorum

riorum mutationes enarrantur, Pars prima, ab exordio mundi usque ad Imperium Caroli Magni deducta. Auctore Jac. Benigno Bossueto Condomensi (nunc Meldensi) Episcopo.

Paris. in 4. Lugduni & Amstelod. in 12. 1681.

TRibus nempe locis eodem anno typis excusus hic liber est, quod acceptissimum eum omnibus futurum, & operis argumentum ipsum, & illustre Auctoris nomen, spem certam Bibliopolis fecisset. Neque de bono publico male merebitur, qui, ut novissimus Francofurtensis librorum catalogus innuit, in latinum sermonem transferre librum, ut legi a pluribus possit, instituit. Quid enim vile, aut inelaboratum expectari ab eo poterat, quem ex tanto doctorum virorum, quibus Gallia hoc tempore abundat, numero Rex Christianissimus selegit, qui Delphini studiis una cum doctissimo Hueto moderaretur, ac qui hoc ipso opere specimen edere prudentiæ Didacticæ voluit, ac viam velut aliis in erudienda probe & ad pietatem flectenda illustri Juventute terendam præire. Tametsi enim scopus Auctoris fuit, Historiam tum Ecclesiasticam, tum Civilem Serenissimo Discipulo tradere, id in primis tamen per universum opus egit, ut demonstrato ab una parte Religionis Christianæ, suismet viribus nixæ, & ab exordio mundi ad nostra usque tempora subsistentis, imò æternum perstituræ, contextu perpetuo; ab altera partè amplissimorum Imperiorum vicissitudinibus, variis casibus, ac ruinis ob oculos positis; animum Principis a mundanarum rerum nimio studio abductum, pietate ac solidioris felicitatis gloriæque, ad quam sola nos Religio Christiana ducit, desiderio imbueret.

Prior operis pars, quæ jam publici juris facta est, & a condito mundo ad Caroli M. porrigitur tempora, tribus sectionibus absolvitur. Quarum prima Historiæ universalis, Ecclesiasticæ pariter ac Civilis, summa capita promiscue, juxta temporum tamen seriem, per certas Epochas, velut Adami, Noæ, Abrahami, Mosis, captæ Trojæ, Salomonis, Romuli, Cyri, Carthaginis excisæ, Christi Servatoris nati, Constantini, & Caroli M. auctor exhibet, totque seculorum res gestas notatu digniores brevi ac concinna oratione enarrat. In quo tractatu ut passim fidem dictis profanorum æque ac sacrorum testimoniis

niis adstruit; ita ubi inter se illi dissident, nec conciliari possunt, explorata profanorum auctoritate, Sacras literas, velut cynosuram fallere nesciam, strictim sequitur.

Altera sectione Religionis Christianæ veritatem, successionemque nunquam interruptam uberiori sermone demonstrat, evincitque, etsi alius populi Dei status sub lege naturæ, alius sub lege Mosis, alius sub Evangelio fuerit, eundem tamen Deum auctorem, eundem Christum Servatorem generis humani cultum semper ab Ecclesia fuisse, eandemque religionem eidem fundamento superstructam, ac ab hostibus, idololatria, impietate, hæresi, persecutionibus, ipsaque vi immensi temporis invictam huiusque perstitisse. Itaque ab Historia creationis lapsusque; Protoplastorum, ac primi in paradiso de Messia Evangelii orsus, ad Abrahami ac Patriarcharum tempora, quibus sparsa jam per universum orbem idololatria, suum sibi populum peculiari fœdere Deus adstrinxit, ad Davidem inde & Prophetas ac clariora de Messia oracula sensim ascendit, cumque de Hierosolymitani templi exstructi, destructi, instaurati fatis, populique Judaici & Religionis ipsius per hæc temporum intervalla statu doctè differuisset, ad Novi Fœderis Historiam progreditur, ac Deum in carne manifestatum, Spiritum S. in fideles effusum, gentiles in Ecclesiâ sinum receptos, Rempublicam Judaicam destructam, Religionem Christianam inter sævissimas persecutiones crescentem, gravissimis discursibus prosequitur. Ast præcipuam laudem subjunctæ Digressiones profundæ sapientiæ ac doctrinæ merentur, quibus adversus Judæos pariter ac Atheos, veritatem Religionis Christianæ invictis argumentis demonstrat, ac in ea propaganda admirandam Divini Numinis providentiam deprædicat. Ubi non dissimulamus, favere Auctorem in primis Romanæ Religionis, ac ejus antiquitatem, quippe quam ipse sectatur, passim extollere.

Sectione denique tertia Imperia majora, Scytharum, Æthiopum, Ægyptiorum, Assyriorum, Medorum & Persarum, Græcorum, Romanorum, Auctor recenset, memorque instituti, quo consultum in primis Serenissimo Delphino voluit, eorum originem, instituta præclara, incrementa, vitia, occasus sic describit, ut quibus artibus steterint creverintque, per quæ vitia collapsa fuerint, nullo inde negotio intelligi, ac solida adeo civilis prudentia hauriri possit.

THEOPHILI BONETI D. M.

*Mercurius Compitalitius, seu Index Medico-
Practicus.*

Genev. 1682. in fol.

CUM Medica Praxis circa subjecta particularia versetur, haud suffi-
ciunt ipsi pro fausto successu Regulae istae generales, quas metho-
dus medendi consueto modo tradit, quin circumstantiarum circa æ-
gros varietas, intricatae morborum complicationes, & idiosyncrasiae
cujusvis individui, determinatas magis leges postulent. Pro praxi
itaque speciali dirigenda melius, tot Cautiones, Animadversiones &
Castigationes, a famosioribus Practicis passim notatae prostant, non
secus ac plures istae Observationes, Historiaeque Medicae, & Consulta-
tiones, ut harum omnium ope perficiatur habitus Medici Practicus, &
ita per exempla breve & efficax ad artem fiat iter, longius quod foret
per praecepta. Ultrasque amico foedere jungere placet Autori, praesenti
in scripto, dum laboriosa ex probatissimis, priscis pariter ac neotericis
Scriptoribus Practicis collectione, eorundem cautiones & observatio-
nes in singulos morbos diligenter congerere, & concinno ordine dispo-
nere, & ita nucleum Practicum ex tot Scriptoribus diligenter excerpru,
uno in Volumine exhibere satagit, ut hoc ipsum in controversiis Praeti-
cis, casibusque dubiis, Mercurialis quasi sit statua, quae dum in bivio
anceps stat Medicus, cui viae insistendum sit, ostendat. Opus ipsum
Autor in 20. distribuit libros, quorum 18. priores morbos particulares
quosvis, secundum Alphabeti seriem dispositos, complectuntur, ut ita
citius Lectori in conspectum veniant, quae disquirat. Quibus in Lib.
XIX. praesidia Medica Universalia, secundum tres auxiliorum Medi-
corum fontes subjungit. Appendicis denique loco liber XX. anne-
ctitur, circa Medici munus occupatus. Praemittitur his omnibus In-
dex Titulorum & Affectuum, prout juxta literarum seriem se mutuo
excipiunt. In calce vero Operis index rerum, extra modo dictum
ordinem alphabeticum collocatarum adjicitur.

*PAEONIS ET PYTHAGORAE EXERCI-
tationes Anatomicae & Medicae bis 50.*

Basileae 1682 in 8.

Ee

Exer.

Exercitationes hæc Autores agnoscunt *Johannem Jacobum Harde-
rum, & Job. Conradum Peyerum*, quorum Ille per *Prodromum Phy-
siologicum*, explicantem naturam humorum, Nutritioni & Generatio-
ni dicatorum, ac *Examen Anatomicum Cochleæ terrestris domiportæ*;
Hic per Exercitationem de *Glandulis intestinorum* atque *Anatomen
Ventriculi Gallinacei*, ab aliquot annis Orbi erudito, Scholisque potis-
simum Anatomicis innotuerunt. Epistolas non minore jure eas voca-
re potuissent, cum sub earum forma conscriptæ ac editæ fuerint a bi-
nis his amicissimis: quia tamen his æque se reciprocè in rebus Anato-
micis & Medicis exercere, ac mutuam operam, in Studiis his promo-
vendis, præstare voluerunt, Exercitationes easdem vocarunt. Com-
plectuntur siquidem præter Observationes rerum, quæ maxime nunc
inter dissectores ventilantur, varii generis pathologica, per cadave-
rum præprimis, his vel illis morbis defunctorum, eviscerationes de-
clarata, Schollisque ac theoriis propriis illustrata, adeoque uno verbo
Miscellanea singularis dexteritatis atque eruditionis merito dicenda
erunt.

*JOH. CONRADI PEYERI PARERGA
Anatomica & Medica septem.*

Amstelodami 1682 in 8.

Egrediat hic anno 1677 Exercitationem Anatomico-Medicam de
Glandulis intestinorum cum Anatome ventriculi Gallinacei, in
qua tenuium Intestinorum internam superficiem certis glandularum
agminibus seu plexibus, crassorum glandulis solitariis, ornari, non
solum in genere asserit, sed harum quoque in fele, cane, vulpe, lepore,
sue, ove, capra, bove, homine, glire &c. conformationem, ex propria
partim, partim aliorum autopsia accurate satis describit, & figuris
æneis exprimit. Atque has conglomeratis accenset, liquorem stil-
lantes, qui in tenuibus consummandæ chylicationi præsit, crassa vero
contra sæcum duritiem & acrium humorum activitatem muniat, simul
tamen glutinositate sua particulas scybalorū coagmentet, & ad debitam
consistentiam conglomeret: quibus demum pathemata earundem glandu-
larum diversa, hincq; corpori animali obvenientia symptomata, sub-
nectit. Illam E. dissertationem ut *primum* parergon nunc supponit, *se-
cundum* constituens Exercitationem alteram de iisdem glandulis inte-
stina-

finalibus, in qua, quæ in priore illa de conformatione atque usu harum differuerat, ulterius explicat. Sc. distinguit primo Glandulas intestinorū in externas, nempe epar, pancreas, glandulas mesenterii, intestinorum superficiei exteriori adhærescentes, & sub marsupiorum exiguorum specie utrinque sub ani sphinctere latitantes: & internas, quarum diversas pariter numerat species; sc. universam intestinorum internā tunicam glandulosam, aliasque glandulas majores & conspectiores, vel sparsum in cunctis, vel areolatim in tenuibus intestinis, disseminatas; posterioris generis utramque speciem tam per autopsiam *Cass. Bartholini, Wepferi, Secretæ & Harderi*, quam per reiteratas in variis animalibus, quadrupedibus, avibus, piscibus ac tandem in homine, sectiones proprias confirmans. Imo tandem eo adducitur, ut ventriculum ipsum cum Intestinis glandulas pronunciet, ideo quod secretionibus, quarum nullam extra glandulas fieri supposuerat, vacent, intestinorum structura, potissimum in embryone tenello, testibus atque epididymidibus perquam similis existat, glandulæ nihil aliud, quam meatus varie contorti & configurati videantur, ac pori intestinorum, per quos chylus in vasa lactea trajicitur, a diversis Scriptoribus pro glandulis reputentur. Et quoniam ratione usus glandularum intestinalium in prima dissertatione docuerat, has chylum minime absorbere, contradicentem autem postmodum observarat *Johannem de Muratio* in Vade mecum Anatomico seu clave Medicinæ, assertum suum contra hunc prolixè vindicat, ac tandem certamen epistolare, subjectum hoc concernens, quod sibi cum Muratio intercesserat, subdit.

Parergon tertium Methodum historiarum Medico-Anatomicarum exhibet, quam separatim superioribus jamdum annis ediderat, cujus ope in defunctis morbi sedes & causæ indagari & exponi debeant, hujusque præcepta Ascitis, viiio cordis geniti, historia anatomico-medica, scholiis illustrata, comprobatur.

Quartum epistola constituit, conscripta ad Cl. Sponium, cum hujus responsione, de amitina Peyeri, ab infantia prima oculis capta, quæ quamvis ideo literas nunquam conspiceret potuerit, tantam tamen mentis perspicaciam susceperat, ut pietatis præcepta & cum Germana linguam Gallicam, Latinam atq; Italicam addidicerit, imo præter Musicam vocalem & instrumentalem, Philosophicas disciplinas sub manu ditione partim parentum, partim aliorum Magistrorum, his addiderit,

ut ipsa postmodum eas fratres suos doceret, tandemque animum ad scribendum appulerit, quo cum absentibus quoque per literas confabularerur.

Quintum Parergon Historiam anatomicam ab H. Glaserio conscriptam sistit, mulieris Ascite defunctæ, cui lien extiterat minimus, ductus autem pancreaticus maximus. Sc. Lien fabam majusculam haud excedebat, foramen vero in intestini jejuni principio, quod ductui biliario & pancreatico commune, tantæ reperiatur amplitudinis, ut digiti auricularis apicem admitteret.

In *Sexto* Historiam Anatomico-Medicam refert Mulieris hydropicæ, cujus abdomen plenum tumoribus, & uterus tuberosus repertus fuerit, cum iconibus uterum hunc ejusque tubera explicantibus.

Quibus tandem, *Septimi* loco, Miraculum anatomicum in cordibus resuscitatis addit, quatenus fibris cordis, tam humani, quam aliorum brutorum, egelidis motus aliquis denuo inspirari possit, aerem per ductum thoracicum inflando, corque manu aut spongia calida fovendo, qui etiam fatus in corde salmonis fœmellæ, e corpore evulso, pro pulsu huic restituendo aliquando suffecerit.

ZODIACUS MEDICO-GALLICUS,

s. Miscellaneorum Medico-Physicorum Gallicorum

Annus II. & III.

Authore NICOLAO DE BLEGNY.

R. G. C. O.

Genevæ 1682 in 4.

TAm mirabilis in suis Operibus ubique observatur alma Mater Natura, ut tantum non quotidie nova Phenomena curiosis sui scrutatoribus representet, idque tam apto artificio, ut cuilibet nec omnia, nec eadem exhibeat, sed singulis peculiaria quædam, definitum quasi cuiusvis pensum distribuendo, subministret. Horum circumspecta observatio, collectioque exacta, ut summam reitam Naturali quam Medica affert utilitatem, siquidem tot quasi literæ illa æstimanda sunt, ex quibus tandem Alphabetum pro naturæ interpretatione componendum est, ita ne oblivioni tradantur, tot Societates, Academia, Collegia &c. conspirarunt hactenus, & publicæ perlustrationi exposuerunt omni-

omnibus, singulis quod experientia, rerum Magistra, & hujus pedis-
sequa Ratio suppeditavit. Atque huc referenda quoque veniunt Mi-
scellanea illa Medico-Physica, quorum singulis Mensibus pars quaedam
Parisii Gallice, sub titulo, *Nouvelles decouvertes, sur toutes les parties
de la Medicine*, Recensin Re Medica explorata, eduntur a *Nicolaio de
Blegny*, Chirurgo celebri, quæ postmodum a *Theophilo Boneto* Latini-
tate donata, Genevæ nomine *Zodiaci Gallici* divulgantur. Prodiit jam
anno 1680 primus hujus Zodiaci annus, respondens anno 1679, cujus
observationibus variis in fine accesserunt tractatus bini, de herniis
prior, posterior de Lue Venerea, ab illarum Editore Gallo conscripti.
Secutæ jam sunt binæ aliæ Zodiaci hujus revolutiones, secunda pro an-
no 1680, & tertia pro anno 1681, quæ Miscellanea rem vel Naturalem
vel Medicam concernentia, partim observationes multiplices, partim
interspersas varii argumenti Dissertationes complectuntur.

Quod itaque anni secundi attinet Observationes, p. 44. habetur re-
medium probatum contra hydropem uterinum p. 56. Monstrum
Cervi-Taurus p. 74. Sperma in sene neogamo petrefactum, p. 75. na-
sus omnino præcisus, perfecte denuo loco refectionis unitus, ne cic-
atrice quidem manifesta relicta, p. 89. oleum Talci singulare, & omnes
proprietas desiderati adeo olei Talci obtinens, elegans Cosmeticum,
post 15. annorum laborem, a nonnemine concinnatum, quod reperitur
apud *Dom. Lemery* Pharmacop. Reg. edito Cursu Chymico satis notum.
p. 123. Intestinum tenue ex vulnere acinacis in hypogastrio dextro,
transversim, haud procul a loco, ubi desinit Ileon, dissectum, citra ta-
men mortis periculum, quia mira Naturæ industria intestinum vulne-
ris externi circumferentiæ applutinatum fuit, ita ut optime cateroquin
valens læsus, tantum per intestinum in loco læsionis apertum, excre-
menta egerere necesse habeat. Casus hic singularis paria in canibus
tentandi occasionem suggessit, pro vulnere raliium, alioquin pericu-
losorum, in homine curatione feliciori, & similiter cani p. 143. post
apertum abdomen, intestinum ileum eodem in loco dissectum, circum-
ferentiæ vulneris ope futuræ connexum fuit, & itra citra alium appa-
ratum sanatum, cane per intestinum ita apertum excrementa itidem ex-
cludente, p. 122. Lapidés in ipsa cordis substantia reperti. p. 127 cœci-
tas fugax in pueris, ex calculorum in urethra genitorum extractione.
p. 132. parva lacerta per venâ secta egressa. p. 148. gravissimus & pericu-
losus

iosus affectus cum creberrimis sanguinis vomitibus, ab hirudine in potu deglutita, per theriacam mediante animalis cum vomitu reiectione curatus, p. 188. putrefactio artificialis corporum siccorum & porosorum, intra 4, l. 6. dies, mediante certa pasta, p. 210. puer 6 mensium insigniter barbatus, & toto corpore, exceptis artubus, habitus virilis, ad instar viri 30 annorum.

Inserti his observationibus discursus sunt varii, quos inter p. 6. de febribus & febrifugis agitur. p. 57 & 158, ventilatur generatio animalium ex ovo, ita tamen, ut affirmativa videatur potior, p. 161. inseritur integer tractatus *D. Monginot* Med. Paris. de febrium cura per usum Quinquinae, anno 1680, ceu scriptum anonymum primum Gallice editus, cujus summa capita Calendis Martii pag. Actorum 76. exhibuimus, p. 191. de usu & noxa frequentioris sanguinis missionis, cujus occasione simul & in respirationis usum, & sanguinis sulphurei ab aere nitroso quasi incensionem fit inquisitio, p. 217. prolixè de alvi fluxibus in specie tractatur: sicuti p. 260. potus glacie refrigeratus, a nocuentis ipsialias imputatis vindicatur.

In anno tertio observanda veniunt p. 4. Cutis anatomie, tam quoad papillas protuberantes, quam quoad glandulas post cutis cribrum sitas. p. 26. nova aneurismatis curandi ratio proponitur, qua occasione p. 43. & 62. plura observatu digna circa varios aneurismata curandi modos afferuntur. p. 30. exhibetur ovum, Cometæ figuram representans. p. 54. puella sine cerebro nata, loco cujus aqua liquida membranas implevit, ubi simul de usibus cerebri & spinalis medullæ disquisitio instituitur. p. 70. & 79. confirmatur modus mollificandi & in aptum edulium convertendi ossa, methodo ab Anglis nuperrime inventa, & a nobis Calendis Aprilis pag. Act. 106. seqq. descripta. p. 95. refertur planta, famem & sitim sedans, in Scotia noviter reperta. p. 107. Figura humana in ovo exacte representata, &c.

Dissertationes inter, quæ modo dictis interjectæ sunt, eminent istæ *Dn. Comerii*, Ebrodun. Mathes. Prof. Paris. de colorum natura p. 85, 113, 127, 135. variis experimentis demonstrata, & ex principiis Optices, Dioptricesque deducta, in quibus præter hoc, quod colorem modificatum esse lumen ostendat, debilitatis in visu senum, conspiciendorumque iisdem usuatorum varietatis rationem, non secus ac Myopum, & his oppositorum Presbytum in visu diversitatis fundamenta, curiose ex

majori minorive Crystallini convexitate explicat, & per camera ob-
scura phænomena eleganter declarat. Idem Autor pariter p. 39. soli-
citus est, de Cometarum influxu, (de quorum Natura jam anno 1665.
scriptum ediderat, ipsosque corpora de natura Planetarum, orbi ter-
rarum coæva demonstraverat) quomodo ex propria natura novo-
rum morborum autores esse queant: quo etiam pertinet discursus ano-
nymy in calce Volum. hujus p. 149. additus, de præfagiis cometarum,
statuentis, illos fausta potius quam sinistra prædicere; imo futuri illos
nequaquam esse indicia, cum illorum exortum fausti non secus ac in-
fausti eventus aliquando consequantur.

MICHAELIS ANTONII BAUDRAND

Parisiensi Geographia ordine literarum

disposita.

Tomi duos.

Parisiis apud Stephanum Michalet, 1682. in fol.

Duodecimus jam decurrit annus, ex quo Autor Clarissimus Lexi-
con Geographicum Philippî Ferrarii Alexandrini, Ordinis servo-
rum B.M.V. olim Præpositi Generalis, in ordinem Alphabeticum di-
gestum, & ceu loquitur ipse, altero tanto auctius in lucem publicam
emisit. Librum hunc utilissimum quam avide exceperit, quam benigne
foverit literatus orbis, vel ex triplici, qua apud exteras gentes tantillo
temporis spatio donatus fuit, editione apparet. Autor tamen ipse,
dulcedine nimirum atque amplitudine studii Geographici perspecta,
eo non acquievit, sed per integrum quinquennium in augendo magis
magisque illo atq; perficiendo desudavit, donec in sua hac Geographia
ad umbilicum perducta, id non absque re visus est sibi assecutus esse.
Quantam sane potuit maximam adhibuit diligentiam, tum ut Geo-
graphiam veterem & novam perpetuo parallelismo inter se conferret;
tum ut pleraque ex media ætate desumpta, & scitu digna, quorum
nulla hactenus mentio facta fuerat, adjiceret; tum etiam ut singularum
regionum accuratas & commodas divisiones afferret, & quibus urbes
& provinciæ a vicinis populis signentur vocibus; quæ denique recens
detectæ sunt regiones; quid de his memoria dignum nupera eaque ab
uno

uno aut altero seculo confecta itineraria referant, non omitteret, expunctis erroribus innumeris, qui in libros & chartas irrepserant, circumscriptis quoque descriptionibus, & omissis Autorum, cum non opus est, citationibus, quæ nihil præter tædium & molestiam afferant. Quæ ratione factum est, ut in Novo hoc Opere nulla fere pars Lexici Geographici anno 70. editi vel minima remanserit, quam non fecerit meliorem; ceu ipse fœrum hunc suum vere describit & commendat, partim in dedicatione, partim in præfatione ad Lectorem. Hæc vero augmenta textui ipsi sunt inserta; præterea indiculum etiam Episcopatum & Archi-Episcopatum, seipso iterum indice in præfat. ad Lect. juxta præsentem Ecclesiæ statum attextit; Academiæ item totius orbis, Civitatum Imperialium & liberarum Germaniæ, quæ hoc jure potiuntur, aut aliquando potitæ sunt, Catalogum: Urbes quoque aut regiones, quæ aliquando venditæ sunt aut oppignoratæ, simul & regiones, urbes & loca, quæ nusquam fuerunt, licet in chartis designentur. Tandem adjecit etiam indicem Geographorum tum veterum tum recentiorum; ac demum corollarii loco partem Geographicæ alteram, in formam tabulæ amplissimæ, prout ipse loquitur, aut Indicis potius concinnatam, in qua nova nomina, in gratiam Lectoris in Antiquitate minus versati veteribus præponuntur. Quæ vero adjici adhuc possunt, Autor, postquam id fieri posse, candide in fine præfat. fassus est, seipsum forsitan quandoque additurum esse, dubie ibidem promittit.

*Fragmentum STEPHANI, Byzantini Grammatici,
de DODONE, cum triplici nupera Latina Versione, &
Academicis Exercitationibus*

JACOBI GRONOVII

Lugduni Batavor. 1681 in 4.

Quo Clarissimus Exercitationum Autor ostenderet, quanti res ingenii ac judicii, quantæque eruditionis sit, correctæ satis atque exposita publico dare conspectui monumenta STEPHANI, ex illis hoc potissimum, de Oraculo Dodonæo quod agit, fragmentum dilucidius proponendum atque elimandum sibi sumsit.

Tametsi vero interpretationem triplicem, *Samuelis* puta *Tennulii*, *Abramæ* *Berkelii*, *Thomæque de Pinedo Lusitani*, quorum studia hætenus

Genus fragmentum idem non parum sollicitarat, textui Græco adjunxerit, inter versiones singulas accurata collatione instituta; in Exercitationibus tamen suis hunc interpretandi laborem frustra suscipi contendit, & Josephi Scaligeri sententia, & Salmasii exemplo, consilium vertendi hujus Lexici, quod ante formaverat, abjicientis, & Casauboni autoritate fultus. Totam siquidem literaturam apud Græcos, eoque & Grammaticam, nihil quondam fuisse censet, nisi explicationem Iliados & Odysseæ. Grammaticum igitur hujusce generis cum egerit Stephanus, videre sese, quomodo e dignitate interpretatio aliqua eidem possit addi, in tantum negat, ut inani interpretatione obscurari potius, quam illustrari Stephanum arbitretur.

De regione, ubi sita Dodone fuerit, sic sentit, ut non in Perhæbia, nec in Thesprotia; quod Ludovico Nonnio forte ad Græciam Goltzii placuerat; sed in Molottide, Epiri provincia, universæ Hellados origine & Metropoli, positam fuisse statuat. Semper enim urbem hanc in Molossorum fuisse potestate, & oraculi Dodonæi possessionem Epirotis fuisse propriam, contendit: neque componi inter se sententias de situ dissidentes posse; quod alias facere instituerat Jacobus Palmerius a Grentemesnil in *Antiqua Græcia*. Assertum hoc inter alia ex Epirotarum nummis confirmat, adversus modo laudatum Ludovicum Nonnium in *Commentario ad Græcos Goltzii nummos*, & Petrum Seguinum in *Numismatibus selectis*. In iis enim (typos eorum frons libelli exhibet) nunc Jovis Dodonæi faciem haberi, nunc Jovis & alterius foeminæ, nunc solius foeminæ: in altera autem nummorum facie nunc aquilam Jovis alitem conspici, nunc fulmen ejus *αηηηον*, nunc bovem: & his omnibus circumvolvi coronam ex fronde querna: Muliebri vero facie, quæ in illis nunc appareat sola, nunc comitata Jovem, non Junonem, sed Dionem, seu Latinorum Venerem designari ex Strabone docet, Demosthene, atque Servio. *Ἰσοφρωτων* deinde sive subvatum occasione, quinam primis temporibus oraculorum interpretes fuerint, virine an foeminæ, contra Strabonem & Origenem disputat, & quæ plura sequuntur istius generis.

Inferitur his quoque Exercitationibus D. Stephani le Moynes de hoc eodem oraculo sententia, in Epistola peculiari ad Autorem perscripta: qui inter alia, arbores istas vocales, & oracula reddita a columbis arbori insidentibus, originem traxisse conjicit ex variis Sacræ Scripturæ histo-

riis, male habitis & interpolatis. *Eduardi* denique *Bernbarði*, *Mathes-*
matum apud Oxonienses Professoris *Annotationibus* ad aliquot hujus
fragmenti loca, aut intacta, aut ab aliis Criticis male tacta, libellum
hunc concludit: ut vel hinc intelligatur satis, quam fecunda opinio-
num & conjecturarum mater *Scriptorum* ista veterum nutricula existat.

DES REPRESENTATIONS EN MUSI-
que anciennes & modernes.

a Paris 1681. 12.

De

Dramatibus musicis Veterum & hodiernis.

DRamatum, quæ cantu, adhibitis instrumentis musicis decentique
corporis motu peraguntur, genera, naturam & originem; ex ulti-
ma antiquitate & inde usque ab Hebræis deduxit, & omnia, quæ hodie
in iisdem recepta sunt, jam olim adhibita fuisse, exposuit in libello
hoc *R. P. Menestrierius*, e *Soc. Jesu*, qui majus Opus, cujus isthæc parti-
cula quædam fit, universam imaginum sive iconicam Philosophiam,
verborum puta, actionum, & rerum exhibiturum, se moliri in Præfatio-
ne indicat. E sacra autem & profana historia veteri dramatum hujus-
modi complura affert exempla, unde constat, antiquissimis temporibus
receptum fuisse eorum usum, nec seculi demum hodierni ea esse
inventum. Eorum enim rudimenta in Davidis Psalmis & Jobi libro
se reperire affirmat: siquidem in istis modo David ad Deum, modo
Deus ad Davidem, modo hic ad gentem suam sermonem convertat, &
preces, imperium, minas, planctus, gratias, laudes, exhortationes mi-
sceat, omnesque animi motus, ad quos purgandos dramata compara-
ta sunt, exprimat; in hoc vero, Dei cum dæmone, Jobi cum Deo, con-
juge & familiaribus; horumque inter se mutua colloquia dramatis spe-
ciem præ se ferant, cujus autorem nonnulli agnoscant Moysen, qui ad
consolandos Israelitas in calamitatibus Ægyptiacis istud composuerit.
Illustre autem dramatis musici exemplum præbere Salomonis Cantic-
um Canticorum, cujus partes examinat, & ad musicorum ludorum
scenicorum leges plane comparatas eas dicit: unde a nonnullis istud
Epithalamii speciem habens, dicente Origene & Hieronymo, in mo-
dum dramatis compositum a Salomone existimari, quod primum edi-
tum fuerit, cum is nuptias celebraret cum Pharaonis filia. Ab Hebræ-

is ac-

is accepta dramata adeo feliciter excoluisse Græcos, quorum lingua ad musicam æque ac poesin quavis alia longe aptior sit, ut admirandos plane effectus ediderint: quapropter omnia poemata, Lyrica non saltem, verum etiam Epica, in Græcia a Poetis, qui ea conscripserant, decantata, exempla Hesiodi & Homeri probat. A Græcis ad Latinos sive Romanos, qui in omnibus Græcos æmulati sunt, derivatum hoc studium, minus tamen excultum dicit, quod horum lingua musicæ parum apta sit. Triâ autem hujus genera obtinuisse docet: unum naturale seu *diatonicum*, quo carmina epica recitabantur; alterum figurarum sive *chromaticum*, quo Lyrica accedente instrumentorum sono cantabantur; tertium *enharmonicum*, quo affectus & animi motus concitabantur, usitatum cum primis in theatris, & dramatibus interveniens. Confert cum tribus his musices generibus artis pictoriæ diversas species, & a triplici vocis motu desumpta ea tradit. Is enim cum vel continuus, vel diastematicus sive intervallis discretus, vel medius sit: isto loqui, illo canere, hoc vero legere nos asserit. Lectionem sane medium inter loquendi & canendi rationem obtinere locum e Quintiliano ostendit, qui Lib. I. Inst. Orat. c. 8. lectionem ita formandam esse præcipit, ut neque prosæ similis sit, neque tamen in canticum dissolvatur, Dionysio item Halicarnassensi, qui legentium vocem a communi sermone distinguit. Epica igitur poemata nequaquam ad modos cantici hymnive decantasse Vereres, vocem tamen inter pronuntiandum inflexisse, & modo intensiore, modo submissiore ea recitasse indicat, ea ferme ratione, qua in Ecclesia hodiernum Evangelia, Epistolæ, Passionis item historia a diversis personis diverso & vario vocis habitu flexuve, in Officio Missæ, singulis item Dominicis & Festis diebus canuntur: unde factum, ut hi ipsi cantus *Lectiones* appellarentur, v. g. Lectio sancti Evangelii, Lectio Epistolæ B. Pauli &c. Choros etiam in Ecclesia receptos esse, alternisq; cantibus certatum: cujus rei originem a temporibus Ambrosii & Augustini repetit, & ex Sidonio Apollinari antiquum Antiphonarum Psalmorumque alternis choris cantatorum ostendit usum. Quem a dramatica ratione non abludentem apud Judæos olim receptum fuisse, e puerorum illa apud Matth. XI. 17. Luc. VII. 32. exprobratione probat, qui in funeribus cantu nazarum ad planctus, festis diebus tiliarum sono ad saltum socios suos invitavunt. Ad dramata tamen musica non solum cantum, sed & actionem requiri

& decentem corporis motum gestusque docet. Cumque olim Comœdia & Tragœdia solo cantu in honorem Bacchi instituto peracta sit, curjus prisca Comœdiæ imaginem adhuc ludus quidam Divionensis referat, postea accedente actione consummata fuisse Dramata. Cujus actionis originem a ludis Pythiis accersendâ, quibus draconis Pythii ab Apolline interfecti spectaculû exhibebatur, superioris seculi anno octogesimo nono, in honorem Ferdinandi de Medicis III. Hetruriæ Ducis, matrimonio sibi jungentis Christianam Lotharingam, a Jo. de Bardi Comite Vernio in theatrum iterum productum, e Julio Polluce asserit; & ad istius ludi modum plures in Græcia fabulas, Niobis puta, Orestis, Oedipi, Canacis, Herculis furiosi, Hectoris moribundi, & similes instructas ait: in quibus modo unus cecinerit, quod Græci *monodiam*, Latini cantum appellant; modo duo vel tres sibi invicem responderint, quod *eclogam* vocarunt; modo plures, ut in *choro* simul cantarint. Huic actioni & cantui intermixta fuisse varia instrumenta docet, cum primis tibias, quarum frequens in argumentis Comœdiarum Terentii mentio, quod Claudius Flaccus Claudii F. modos fecerit tibiis modo paribus, dextris & sinistris, modo imparibus; quæ qua ratione ab eodem simul inflari potuerint, ostendit, de reliquis etiam adhibitis musicis instrumentis disserit, & quam admirabilem vim vocis & instrumentorum sonus habeat in animos hominum, quamque studiosi Græci fuerint in eo efformando, & structura vocalium Diphthongorumque in verbis attemperanda affectibus, & ad eosdem accommodandis carminum generibus docet. Quo loco de tympanorum in præliis ad animos militum excitandos adhibitorum usu, diverso item apud diversas gentes eorum pulsu disserit, adversus Isaacum Vossium tamen, qui in libello *de cantu & viribus rhythmi* p. 132. ceteris instrumentis vim concitandorum sedandorumq; animi motuum adimere, solis tympanis relinquere videtur, contendit, iis etiam instrumentis quæ inflantur, aliis item, quæ tanguntur tendunturve haud minorem efficaciam tribuendam esse, ut tibiis, tubis, fistris, testudinibus &c. Qua in arte scienter instrumentis canendi Græcos olim reliquas nationes præstitisse, numerosque & rhythmum, tam vocis quam instrumentorum, rectissime calluisse, multitudinem terminorum, quibus varios sonorum, & tonorum, concentuum, aliarumque vocis & soni affectionum modos exprimunt, indicare. Linguam eorum propterea præ ceteris idoneam fuisse ad cantus &

dra-

dramata: nec Gallorum tamen absonam esse, aut ab iis abhorre-
 rationem versuum homœoteleuton, quod putavit in libello *de cantu
 & viribus rhythmi* p. 33. Isaacus Vossius, quem confutat, & versuum con-
 sonas terminationes haud indecoram reddere plerarumque gen-
 tium poesin ostendit. Gallorum etiam linguam, quæ poesi & musicæ
 aptissima est, Dramatibus musicis prorsus convenire: quæ a Lullio
 (Monsieur Lully) ad summam gloriam evecta sint hoc seculo, cum eo-
 rum ortus in Gallia rudis admodum fuerit & Peregrinatoribus debea-
 tur. Hos enim e Terra sancta, Hierosolymis, Compostello, aliisque
 sanctis locis adventantes, in itinere sacros de morte Filii Dei, Sancto-
 rum vita, rebus gestis, miraculis, & martyrio, extremo item judicio
 hymnos composuisse, quos in patriam reversi coram plebe, ut ad pieta-
 tem eandem converterent, cecinerint: mox in Italia & Gallia theatra ex-
 truxisse, & cantus actionibus vivis ac gestibus adjuvissse, piosque hos
 theatrales, simplices satis, ludos in honorem Principum & Regum
 quandoque institutos esse. Has Musicæ dramaticæ reliquias, a piis in
 Ecclesia hominibus conservatas, ante ducentos quasi annos Cardinali
 Riario, Sixti IV Pontificis Nepoti, primum ad eadem in Italia restau-
 randa theatrum ut extrueret, occasionem suppeditasse, juventutis exer-
 cendæ gratia, ex epistola nuncupatoria Sulpitii, Vitruvio præmissa, pro-
 bat. Haud ita multo post profana argumenta in scenam prolata e
 nuptiarum Galeatii Mediolanensium Ducis & Isabellæ Arragoniæ, in
 quibus mimorum, cantorum & histrionum cantibus ludisque veteres
 Poetarum gentilium fabulæ exhiberæ fuerint, a Tristano Calcho facta
 descriptione, ostendit, alia item spectacula theatralia musicaque ab isto
 tempore in Italia edita, enarrat. In Gallia primos ejusmodi ludos in
 Lutetiæ suburbiis Jo. Anr. Bayssum, Lazari Bayssi filium, instituisse, in-
 que sua domo ad hos usus Academiam condidisse, refert: varia inde
 horum ludorum in Italia, Gallia & Hispania editorum exempla recen-
 set; sed cum Italica lingua solum etiam in Gallia dramata hæc composi-
 ta fuerint, primum Perrinum Gallica lingua, exprimendis affectibus
 æque idonea, ea composuisse, & cum Marchione Sourdiaco ac Cam-
 berto theatrum extruxisse, in quo intra septem octove annos musica
 spectacula scenica exhibuerunt, quæ machinarum, vestium, & reliqui
 apparatus magnificentia, versuum rotunditate, musicesque deliciis,
 atque ornamentis aliis, Italorum sic dictis *Operis* nil quicquam conces-
 serint.

seriant. Utque studium hoc tanto rectius excoleretur, a Rege Christianissimo Ludovico XIV. Perrino & Lullio potestatem concessam esse, datis publicis privilegiorum d. 28. Jun. Anno 1669. signatis tabulis, erigendi Parisiis Regiam Academiam Musicam, in qua omnia, quæ ad dramata & theatrales ac musicas artes spectant, exactius curiosiusque investigentur. Hæc ita postquam exposuit Auctor, de spectaculis ludicris in conviviis illustribus, quæ eduntur, splendidis item operibus, quæ sub Quadragesimale tempus fiunt, nec non in Germaniæ aulis recepto isto ludi inter illustres genere, quo omnis conditionis ac status hominum personas sibi sumunt magnates, *Wirtschaft* vulgo dicti, disserit: spectaculorumque in Sabaudia aliisque locis exhibitorum historia opusculum suum pertexit.

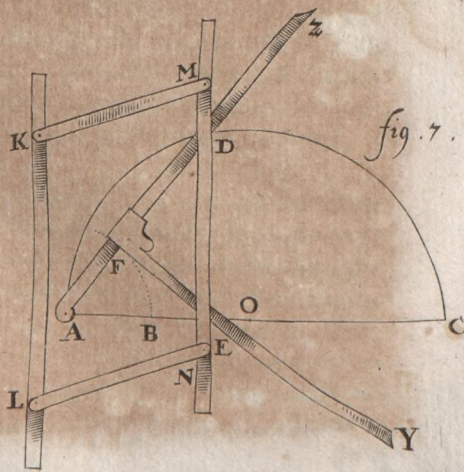
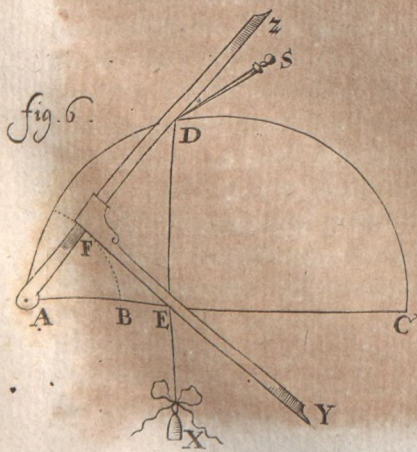
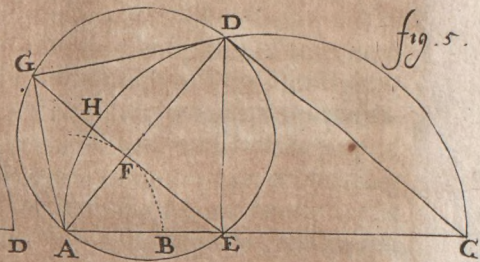
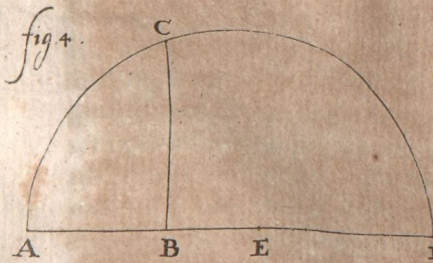
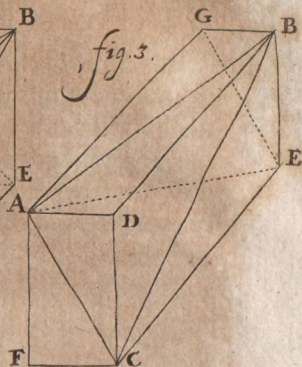
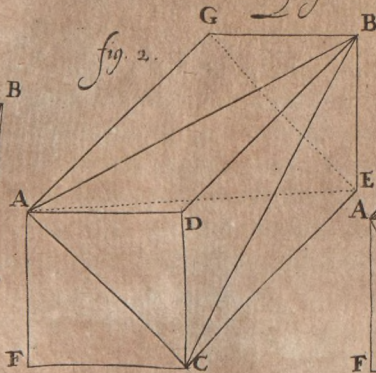
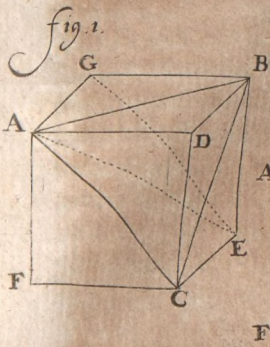
SOLUTIO THEOREMATUM

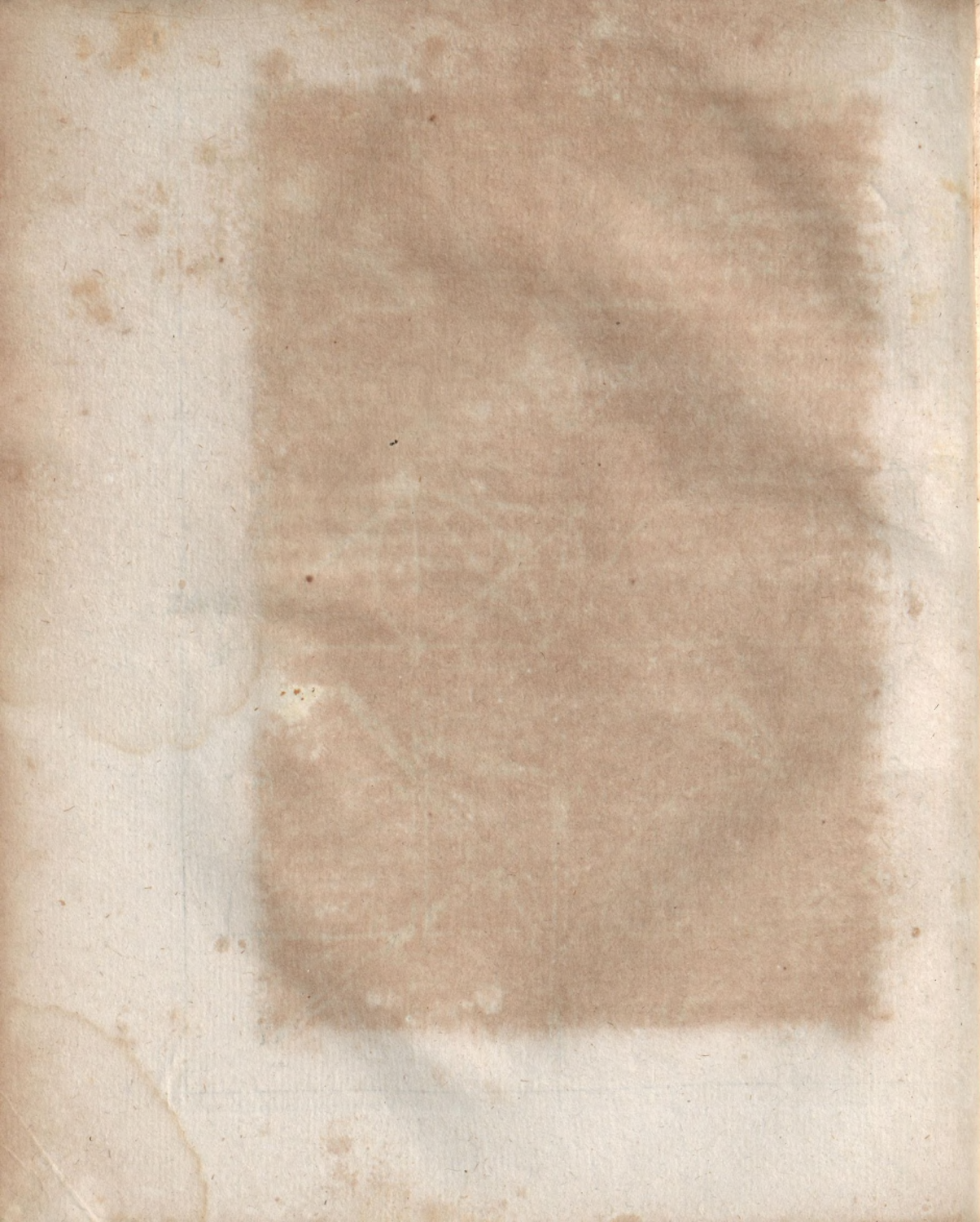
Ab illustri Viro in Actis hujus Anni Mense Januario, pag. 28. propositorum, data ab Adamo Adamandoko Kochanski S. J. quondam Pragensi Mathematico.

TAB. XII **D**UPLICATIONEM Trigoni Isogoni, citra Proportiones demonstrandam P. Sigismundus Hartman e Soc. Jesu, publico Programme proposuerat, quodque Schediasma mihi pro veteri necessitudine transmiserat e Bohemia in Poloniam. Reposui humanissimo Authori solutiones fere vicenas, ab eo sic probatas, ut una cura alius, aliunde ad se missis, in lucem daturus fuisset, si Parca Viro tanto pepercissent.

Cum vero his primum diebus in manus meas venerint Acta Eruditorum Lipsiensia, & in his Solutio problematis illius Hartmanniani, a quodam illustri viro data, & ad P. Coppilium, defuncti in Mathematici munere successorem, quodammodo directas, quasi is editioni posthumæ operum Hartmanni, maximeque *Protei Geometrici*, ab eo nuper promissi incumberet; cum tamen ab obitu Authoris elaboratum nihil, sed prima solum Operis lineamenta reperta fuisset mihi ab Amicis nunciatum fuerit; Eamobrem non agre laturum spero P. Coppilium, si dum illum alio in opere fructuose versari intelligo, ego hic ejus partes occupare ausus fuero: non enim id temere, aut præsidenter egisse videbor, sed veluti jure quo-

TAB XII ad A. 1682. pag. 230.

quodam antiquitatis; quod videlicet ante illum in eodem Matheseos Pragensis pulvere quondam Professor fuerim versatus; adeoque prior tempore, licet non eruditione.

Dilatatis autem in aliud tempus meis illis Duplicationum Particularium, & Universalium Solutionibus, una cum Pythagorica nova, ac multiplici Demonstratione, cæterisque meis considerationibus Geometricis, usque dum ultroneam Typographi, vel Bibliopolæ cujuscumque humanitatem invenerint; suffecerit hoc loco strictim ea persequi, quæ pertinent ad geminum illud Theorema Geometricum, quod Anonymus ille Problematis Hartmanniani *δεύτερος* loco sup. memorato proposuit.

ARTICULUS I.

Circa primum illorum Theorematum consideranda veniunt sequentia. Inprimis dissentire me in eo ab *Illustri Viro*, quod is existimet Theorema Pythagoreum continuari in Sphæra, Pyramidem Rectangulam circumscribente; cum nec Pythagoras solum illud Orthogonium, tanquam circulo inscriptum consideraverit, nec, si universaliter agamus de potentiis cujusvis Trianguli, hæc consideratio proprie ad Circulum pertinere videatur, sed potius ad Parallelogrammum universum; quando videlicet istud Diametro sua sectum concipitur in duo Triangula æqualia, eaque Orthogonia, Amblygonia, vel Oxygonia, pro diversitate parallelogrammi; Harum enim Diametrorum Potentiæ cum suis lateribus comparantur 47. *Primi*; nec non 12. & 13. *Secundi Elem.* Universaliter autem hoc ipsum consideratur 31. *Sexti*; saltem quoad orthogonium Triangulum; nam quoad reliqua, videri possunt ea, quæ demonstrat Clavius e Pappo, in *Scholio ad 47. Primi, ad finem.*

Quamobrem non ineleganter fluente Analogia, nobis dicendum videtur, Pyramides Triangulares Orthogonias, Amblygonias, & Oxygonias, cum suis laterum, ac diametrorum Potentiis, immediate quidem reduci oportere ad Prismata sive, bases triangulares habentia, quorum Pyramides illæ sunt partes tertiæ per *Prop. 7. Duodecimi Elem.* Hæc ipsa vero Prismata, tanquam partes revocantur ad totum Parallelepipedum, cujus sunt medietates. Ista porro relationes partium ad sua Tota intelligi volumus de ordine *Doctrinae* potius, quam *Naturæ*,
con-

constat enim, Triangulum esse prius, ac simplicius Parallelogrammo, non minus ac Pyramidem Tetrahedram Prismate, vel Parallelepipedo: Hinc *δογματικῶς* rem spectando, & ipsæ Linearum Potentiæ, non Triangulis æquilateris, sed Quadratis, omnium consensu taxantur, licet illa sint isti priora, magisque simplicia.

Quamvis autem Pyramidum Polyhedrarum aliæ inscribi possint Sphæris, aliæ vero Sphæroidibus, ac tum Potentiæ laterum conferri cum Diametro corporis circumscriptentis: eadem tamen Pyramides adhuc secari poterunt in Tetrahedras, atque ita Prismatibus suis, ac tum Parallelepipedis veluti postliminio quodam restitui. Si quis nihilominus omnia Trilatera a Quadrilateris, omnia Tetrahedra a Pentahedris, & Hexahedris emancipare contenderit, cum eo nequaquam cruento Marte dimicabimus.

PROPOSITIO I. Theorema.

In omni Pyramide rectangula, tria Quadrata laterum, Angulum rectum in vertice comprehendentium, æqualia sunt Quadrato Diametri totius Parallelepipedi æque alti, Pyramidem illam complectentis.

Sit Pyramis ABC rectangula ad verticem D. sive jam sit *Æquilatera*, sprout in Cubo *Figura I.* sive *Isosceles*, ut est in *Fig. II.* Parallelepipedo, supra basin quadratam ADCF assurgentis; sive demum *Scalena*, qualem exhibet in *Fig. III.* solidum rectangulum, supra basin ADCF altera parte longiorem, erectum.

Dico, tria Quadrata DA.DB, DC. æquari Quadrato Diametri AE, per oppositos solidi angulos incedentis. Nam primum in Triangulo ADB angulus D rectus est, ex hypoth. Igitur Qu. lateris AB æquatur (47. 1. Elem.) Quadratis AD. DB duorum laterum datæ Pyramidis. Deinde Triangulum pariter ABE rectangulum est ad B. (id ostendi potest per 4. Undecimi) Quocirca Quadratum AE æquabitur Quadrato AB, hoc est duobus DA.DB, & insuper Quadrato BE, hoc est ipsi æquali DC, quod est tertium latus datæ Pyramidis ABCD.

Tria igitur omnis Pyramidis rectangulæ latera, potentia æquantur Diametro Parallelepipedo Pyramidem continentis, q. e. d.

Corollarium I.

Colligitur hinc, in omni Prismate rectangulo ACDBG, cui basis est

sis est Orthogonium Triangulum ADC, ejus Parallelogrammi rectanguli AGE C, quod angulos D & B rectos subtendit, Diametrum AE potentia æquari iisdem tribus lateribus Pyramidis rectangulæ ABCD: eo quod ipsa DE sit eadem omnino cum Diametro totius Solidi GC.

Corollarium II.

Hinc quoque manifestum est, Diametrum Sphæræ, quæ Pyramidi rectangulæ ABCD circumscripta est, æquari potentia tribus lateribus ejusdem Pyramidis, rectos angulos constituentibus in vertice D. Nam cum omni solido rectangulo Sphæra circumscribi possit, non minus ac Circulus ejus basi rectangulæ, erit Diameter solidi eadem omnino quæ circumscripta Sphæræ, per ea, quæ Pappus demonstrat *Lemmate 4. apud Clavium ad calcem Lib. 16. Elem.*

Si cui placuerit in simili materia ingenium exercere circa Pyramides Triangulares, tam Acutangulas, quam Obtusangulas, itemque mixtis in vertice angulis contentas, in illis Potentias laterum cum Diametro totius Solidi obliquanguli comparando; id vero non difficulter poterit expedire ope duarum Propositionum, videlicet penultimæ, & antepenultimæ *Lib. Secundi Elem.*

ARTICULUS II.

Circa alterum Theorema percontatur *Illustris Vir*, an sicut in Circulo unica Media Proportionalis, ita etiam insistendo Analogiæ in Sphæra duæ Mediæ inveniri possint? Ad hanc quæstionem Respondeo I. Nec Antecedens Analogiæ hujus tam ratum esse, ut absolute loquendo, Circulus duas Mediæ excludere pronuciari possit, aut debeat: Fieri namque potest, ut in Semicirculo ACD (*inspice Fig. 4.*) continuæ sint AB. BC. BD. DA. cujus Problematis Geometricam constructionem Mathematicum peritis propono, interim vero Arithmeti-
cam sequentibus numeris expono. Ponatur enim

Diameter	AD.	- -	200000	00000	
erit	AB.	- -	63534	43923.	+
	BC.	- -	93114	24637.	+
	BD.	- -	136465	56077.	-

Unde per 19. *Septimi Elem.* erunt æqualia Rectangula

DAB.	- -	1	27068	87846	00000	00000
CBD.	- -	1	27068	87846	55798	69049.

Gg

Et

Et per 20. ejusdem, Quadrata mediarum æquabuntur Rectangulis sub earundem extremis.

□. BC.	- - -	86702	62877	05305	81769.
ABD.	- - -	86702	62877	72943	70071.
□. BD.	- - -	186228	49276	27056	29929.
ADBC.	- - -	186228	49274	00000	00000.

Respondeo II. De analogia illa nihil certi statui posse videtur: Unius enim Mediæ inventio, quæ Circulo tribuitur, etiam Sphæræ congruit; & inventio duarum Mediarum, hic a nobis demonstranda, æque ad Circulum sicut & Sphæram aptari poterit, quemadmodum ex dicendis constabit.

PROPOSITIO II Theorema.

In Circulo ADC a Diametro AC descripto ducantur utcumque ad Peripheriam duæ rectæ AD DC: tum ex D cadat ad AC perpendicularis DE; similiterque ex E sit ad AD normalis EF.

Dico in Circulo ADC haberi Quatuor continue Proportionales, AF, AE, AD, AC. Describatur enim Diametro AD Circulus AGDE, quem EF producta secet in G, & connectantur GA. GD.

Demonstr: Recta AD subtendit Angulum rectum DEA. Igitur Circulus AGDE Diametro AD descriptus transit per verticem Anguli recti DEA, *juxta Schol. Clavii ad 31.3. Elem.* Est autem recta EFG perpendicularis ad Diametrum AD. Ergo per 3.3. *Elem.* tota EG bifariam secatur in F. Triangula igitur AFG, AFE orthogonia in F, sunt per 4.1. *Elem.* invicem æqualia: Eademque de causa æquantur Triangula DFG, DFE, ac proinde & totum DGA toti DEA æquale. Jam sic. In Orthogonio AED (par ratio de æquali AGD) ab angulo recto E cadit perpendicularis EF in basin AD: Ergo per *Coroll. 8. 6. Elem.* Proportionales sunt tres AF, AE, AD. Sed eadem de causa in Orthogonio ADC duabus postremis e præcedenti serie, videlicet AF, AD, proportionalis est tertia AC. Igitur omnes quatuor AF, AE, AD, AC sunt in continua Proportione intra Circulum ADC. q. e. d.

Corollarium.

Non difficulter hinc elicitur, easdem quatuor continuas in Sphæra quoque concipi posse, non modo prædicta, sed & alia ratione: Fingamus enim a Sphæra ADC auferri Segmentum AHDA, cujus basis erit

Cir-

Circulus a Diametro AD, cujus medietas esto AGDA. Ductis autem Orthogonalibus DE, EF, in plano Circuli Sphæræ maximi ADC, nec non Orthogonalibus FG, in altero plano Semicirculi AGD, hoc est basi Segmenti AHDA, jungatur AG: erunt enim ut antea, quatuor AF, AG, AD, AC continue proportionales. Id patet e præcedenti discursu, qui non difficulter huc applicari poterit, licet plana Circulorum ADG, AGD sint diversa, & ad rectos invicem collocata.

Notandum vero est, Theorema præcedens, loquendo pressius, non tam Semicirculo, quam Orthogonio cuilibet in similia subdiviso convenire: quia tamen ejus Demonstratio sequentibus inserviet Problematibus, visum est illud hoc loco tantisper indulgere Circulo, sine quo illa absolvi non possunt.

PROPOSITIO III. Problema.

Inter duas datas, duas medias in continua ratione, duobus tantum digitis reperire.

Celeberrimum illud Problema Deliacum quot & quanta totius Orbis eruditi exercuerit ingenia, Geometris est notissimum, ut & variaz illius absolvendi Praxes Organicz, a compluribus excogitataz, quarum aliaz aliis sunt operosiores: Nostra hæc videri poterit nonnihil Paradoxa, quod duobus tantum digitis unius manus absolvatur, cum nonnullæ requirant, & occupent utramque.

Data sint, in *Figura VI.* duæ AC, AB, quas inter duæ mediæ quæruntur. In communi utriusque termino A figatur Regula AZ, instructa Curse FY, qui semper insistat ad rectos ipsi regulæ AZ, idque firmiter, ubicunque collocetur. In illa sumatur AF æqualis datæ AB, minori altera AC. Descripto autem super tota AC Semicirculo ADC in plano quopiam verticali, hoc est ad Horizontem recto, cui æquidistet Diameter AC: applicetur ad Peripheriam ADC stylus quidam gracilis DS, e quo deorsum propendeat filum subtile cum appenso pondere X, vel certe hujus loco regula quædam subgravis, accurate tamen æquilibrata: Nam si Stylus DS duobus digitis apprehensus pederentim promoveatur per Circumferentiam AD, usque dum Perpendicularum DE cum Curse FE sese mutuo intersciant alicubi in recta AC, vel in **Puncto E:** istud probe notatum offeret quatuor Proportionales, quarû

duæ AE AD inter datas extremas AF hoc est AB, nec non AC interponuntur.

Demonstratio Problematis hujus, quoad rem, eadem est cum adducto præcedenti Theoremate.

PROPOSITIO IV. Problema.

Id ipsum aliter, una Circini apertura.

Quoniam præcedens praxis ob situm plani verticalem, & usum Perpendiculari, non nihil impedita cuiuspiam videri possit, quin & a Geometriæ moribus aliena, dabimus alteram, prædictis incommodis haud obnoxiam.

Positis iisdem, in locum perpendiculari DEX Figuræ præcedentis, subrogetur in hac Figura VII Parallelogrammum materiale KLMN, cujus unum Latus KL fixum sit in plano, alterum vero MN mobile, semper tamen ad rectos ipsi AC. Nam si tota AC divisa bifariam in Q Circini pes unus figatur in O, alter autem intervallo OC diductus, tandiu in Arcu CD provehatur, impellatque binas Regulas AZ & MN in puncto intersectionis D, usque dum regula MN, Curviformem FY secet in puncto E, posito in recta AC, obtinebuntur eadem mediæ AE. AD. longe commodiori ratione, quam fuerit præcedens: quæ tamen ipsa, si Figura magnæ molis fuerit, in vasto quopiam pariete usui esse poterit Architectis.

Non est cur hoc loco moneam de circino, ejusque Cruribus in regula quapiam mobilibus; nec de acie pedis alterius, quæ regulas in puncto D subtiliter impellere debet; nec denique de nisu quodam regularum AZ, MN contra Circinum; hunc enim vel ipsarum regularum pondere, vel Elatere quopiam, aut unius digiti impulsu consequetur ingeniosus quisvis, ac istis etiam nostris longe meliora excogitabit.

Benevole Lector, præmissam R. P. Kochanski solutionem cum Illustri Viro, (cujus sunt Theoremata Aët. p. 28.) communicassimus: placuit Eidem sequentia, cogitatis R. P. subnectenda Nobis trans-
mittere.

Ad

Ad Art. I.

Si R. Patri visum fuisset, Pyramidem rectangulam tanquam Sphæra inscriptam contemplari, per corpora composita non quævisisset, quod invenire proposueram per simplicia: unde porro mox in limine a me dissentire, continuationemque Theorematis Pythagorei impugnam necesse non habuisset.

Quippe methodo in demonstratione priori usurpata, Pyramidem rectangulam demonstrari, cæterasque simplices (i. e. triangulas) omnes tractari; h. e. methodum dictam ad præsens negotium continuari posse, certissime comperisset.

Quo ipso, inter alia, edoctus fuisset:

Dato Circulo, datoque plano (determinato tamen) invenire omnia Triangula (h. l. oxygonia) circulo dato inscriptibilia, quorum trium laterum quadratorum summa æqualis dato plano:

Ex quo omnes Pyramides rectangulas possibiles, dato circulo certæque Sphærae inscriptas inveniri certum est.

Pro inveniendis autem duabus mediis proportionalibus datæ sint extremæ ad angulum rectum: circumscribaturque circulus, & constituatur supra majorem extremarum Triangulum in circulo, cujus segmentum bascos minus, sit media inter perpendicularem & minorem datam (sub inventis vero supra omnibus Triangulis, & hoc necessario comprehenditur) Dico: duas medias æquales esse duobus lateribus, singulas singulis, Pyramidis rectangulæ, supra basin triangularem in circulo descriptam. Inventæ ergo sunt, inter duas, binæ mediæ proportionales, & quidem per Pyramidem rectangulam Sphærae inscriptam.

Notandum verò: me, utut binas medias in plano minime quæviserim; quatuor tamen continue proportionales, quod extorquere R. P. videtur, circulo neutrquam exclusisse. Ingenium porro in simili materia ad nutum R. P. ope ult. & penult. H. Eucl. exercituro, unam e facilimis Propositionem:

Data Bastriangulari (Oxygonia) datisque tribus angulis ad verticem Pyramidis (h. e. angulo solido) invenire Pyramidem:

Si non difficulter fieri possit ex dictis duabus Propositionibus, Tyroni solvendam propono: mihi interim ea post 23 l. XI. demum locum habere videtur.

In hoc insuper, circa Pyr. oxygonias, amblygonias & mixtas, ope corporum compositorum tractandas, exercitio, R. Patri aliis duobus corporibus, præter tria fig. prioribus expressa, opus erit: quorum suprema infimaque hederæ, trapezia sint, circulo inscripta; ipsa vero corpora, ut non parallelepipeda, Sphæræ tamen inscriptibilia.

Ad Art. II.

Propositio a R. Patre Mathematicum peritis proposita, unius saltim est casus, adeoque singularis; consequenter ad cæteros casus, inveniendis binis mediis nihil confert. Solutioni ejus arithmetica ab ipso R. P. exhibita sequentem jungo analyticam:

Sit in data Fig. IVta $AD = 2a$; sumaturque $EB = x$; & erit $x^3 = -3a x^2 - 7a^2 x + 3a^3$. aut etiam,

4 Cubi $AD + 3$ Cubi BC , æquales 8 Cubis $BD + \frac{1}{2}$ Cubo AB :

Plane Geometricam a R. P. exspecto: Interim in proposito ab ipso casu singulari

	°	I	II	III	
Angulus BEC }	68.	36.	49.	42.	+
Ang. compl. BCE }	21.	23.	10.	18.	—

semper est

Propositionem secundam, cum ad continuandam seriem continue proportionalium, quam inveniendas binas medias magis pertineat, atque sic extra quæstionem sit, non tango; ut nec IIIam & IVtam: quippe obviis ubique plurimis talibus Instrumentis Mechanicis, ipsoque proposito (immutatis tantum leviter materialibus) apud *Dn. de Cartes* l. 2. p. 20. *Geom. edit. novæ*, & quidem pro inveniendis infinitis intermediis.

FALSITAS SYSTEMATIS COMETARUM

Bernoulliani Calendis Junii pag. Act. 178. seqq. propositi, a Dn. Montreo Matheos in Collegio Regio Francia, in cathedra Rami, Professore demonstrata.

Ex Diario Eruditorum Parisiensi XIII. d. 25 Maji, 1682.

Systema *Bernoullianum*, prima fronte ingeniosum, nihilominus adeo naturæ legibus repugnat, ut dubitare liceat, num *Auctor* in suo libro serio locutus fuerit. Nam

I. Cur Planētam F (Vide Tab. X. Act. Fig. I. & II.) quem in centro Epicycli Cometarum collocat, ob ingentem distantiam, suamve exiguitatem invisibilem facit? nonne vero similis est, illum ad Vorticem suum eum respectum habere, quem Jupiter & Saturnus ad suos? Et si oculi nostri eum detegere nequeunt, ad minimum Tubos majores non effugiet. Cometis enim prope lineam, centra suppositi Planetæ & Solis jungentem existentibus, futurum omnino fuisset, ut Tubis versus Cometas directis, Planeta centricus deprehenderetur. Porro quemadmodum idem Planeta revolutiones suas circa Solem sæpius reiterat, easdemque intra 4 annos, 157 dies absolvit; sic frequente ridem *Stellas Fixas* nobis occultaturus esset, perinde ut identidem alii Planetæ faciunt; quod cum de Planeta hoc centrico nunquam observatum sit, conjecturæ locus est, eundem non nisi in imaginatione *Astronomi hujus* existere.

II. Difficile est cum *Auctore* credere: Planeta centrico Cometarum brevi adeo tempore revolutionem suam absolvente, Cometam anni proximi 38 annos, 147 dies ad percurrendum epicyclum suum insumere. Nam si Planeta F, *Dn. Bernoulli* fatente, a G (*dextro*) ad G (*sinistrum*) non fertur, nisi Vortex GGV, qui eum involvit, propellatur secundum eandem determinationem per Fluidum, quod omnes alios Planetas defert, & motum suum a Sole recipit: videtur, quod, cum radius hujus epicycli minor sit radio orbis Planetæ F, via per consequens brevior sit, ac breviori spatio percurrenda. Insuper sicuti Fluidum, quod propellit Vorticem circa G (*dextrum*) versus G (*sinistrum*) majorem circulum describit, quam Fluidum, quod per punctum R propellit; sequitur, quod celerius debeat progredi, quodque adeo circulatio epicycli circa centrum F, velocior esse debeat vectioe Planetæ F circa Solem.

III. Ex hypothese *Dni Bernoulli* Vortex se moturus esset secundum ferriem signorum, & per consequens Cometæ, non nisi in Perigeo suo, & circa visibiles, apparituri essent contra seriem signorū incedentes. Nam Fluidum, quod venit a latere G (*dextri*), juxta inclinationem, quam omnia corpora habent, recedendi a centro motus sui, magis progressurū esset a G (*dextro*) versus locum supra ZY, quam ut ad V deflesteret: & per consequens, ipsum illud Fluidum, Vorticem in easdem partes tracturum esset, cum illum fortius per G (*dextrum*) ad locum supra ZY, quam per V ad G (*dextrum*) impellat; quippe quod conforme est Vorticibus, quos circa Planetas observamus. Jam sicuti Cometæ secundum

dum omne genus determinationum se movent, necesse est Vorticem illum mere esse imaginarium.

IV. Satis apparet, non multum constare *huic Mathematico* suas hypotheses. Præterquam enim, quod Planetæ omnes in fumos redacti non suffecerint fortassis ad caudam nuperi Cometæ formandam, quam *Ipsè* 70 gradus circuli magni occupasse affirmat; cum Planetæ illi omnes probabiliter Vortices circa se habeant, quales Terra, Júpiter & Saturnus: convenientius est rationi, exhalationes illas ab *Autore* suppositas, cum non nisi Fluidum quid sint, motum Vorticum suorum potius esse secuturas, quam ut ab iis recedant, & ad extremitatem usque Vorticis Solaris penetrent. Verum, ut vel maxime eo usque pertingant, impossibile tamen est, eos circa Cometæ formam disci constituere: quoniam enim undecunque a fluido, cui innatant, premuntur, evidens est, eas super totum Cometæ corpus se expandere, ibique speciem Athmosphæræ, qualem aer circa terram, constituere.

V. Sed his omnibus *Autori* concessis, fieri nequit, ut sola pars disci, quæ versus L (Fig. I.) est, visibilis existat. Cum enim discus ille sit corpus asperum, ex innumerabilibus parvis corpusculis, quorum quodque pluribus exiguis superficiebus terminatur, compositum; sequitur inde, quod quaquaversum lumen possit reflectere, seque adeo visibilem exhibere omni puncto Orbis terræ annui, Sole aliove corpore non intercedente. Si *Dn. Bernoulli* sustinere vult, superficiem disci esse omnino planam, facile hoc casu demonstrari potest, eum, uno puncto excepto, plane esse invisibilem; nam præter radios a centro Solis emanantes, hic nulli alii sunt, sicut id in Catoptrica consideratur: certum autem est, ex diversis radiis, a corpore quodam polito ad nostros oculos reflexis, paucos esse, qui faciant angulos reflexionis æquales circiter angulis incidentiæ, quodque ideo speculum planum in magna distantia collocatum, prope invisibile reddatur. Ad oculum itaque in T constitutum, nonnisi ex uno objecti puncto, radii remitti possunt. Eadem ratione demonstrari posset, comam Cometarum, radium suum caudæ postea apparenti æqualem habere; & præterea circa Cometam, loco caudæ, Ellipsin, cujus Diameter minor LM, conspici debere. Sed facile quisque hoc concludere poterit ex principiis

supra propositis.

